

Waanzin of waarheid?

Een onderzoek naar de representatie van actiegroep
Viruswaarheid in de Nederlandse nieuwsmedia

Bachelor Eindwerkstuk Communicatie- en informatiewetenschappen

Elsemieke Langenhuijsen (6205224)

Begeleider: Diantha Vliet

Jaar: 2021

Woordenaantal: 6591

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	4
2. Theoretisch kader	6
2.1 Framing	6
2.2 Framing van actiegroepen	7
2.3. Framing van de Covid-19 pandemie	8
3. Methode	11
3.1 Onderzoeksubjecten en dataverzameling	11
3.2 Data-analyse	11
4. Analyse	13
4.1 Framing devices	13
4.1.1 Woordkeuze	13
4.1.2 Metaforen	14
4.1.3 Voorbeelden/ argumenten	15
4.1.4 Stereotype beschrijvingen	16
4.2 Reasoning devices	16
4.2.1 Wanorde	17
4.2.1 Superieur deskundig oordeel	18
4.2.3 Creëren van Angst	19
Conclusie en discussie	22
Literatuurlijst	25
Bijlage 1. Framing devices.	27
Bijlage 2. Reasoning devices	45

Samenvatting

In deze bachelor scriptie is onderzoek gedaan naar de representatie van de actiegroep Viruswaarheid in de kranten *De Telegraaf* en *De Volkskrant*. Voorgaande onderzoeken focussten op protestgroepen met betrekking tot eerdere pandemieën en/ of in het buitenland. In huidig onderzoek heb ik gefocust op een Corona actiegroep in Nederland: Viruswaarheid. Specifiek heb ik twee Nederlandse kranten geanalyseerd waar de opvatting over bestaat dat ze een verschillende politieke ideologische achtergrond hebben. De analyse is gedaan middels een constructivistische framinganalyse van Van Gorp. Hieruit kwamen de tekstuele en functionele framingsmiddelen naar voren en daarmee konden drie overkoepelende thema's worden benoemd: wanorde, superieur deskundig oordeel en het creëren van angst. Beide kranten gebruiken zetten de framingsmiddelen op een andere manier in. De schrijvers van *De Telegraaf* gebruiken hierbij expliciete beeldende woorden, wat aansluit bij het gedachtegoed van een populaire krant. De schrijvers van *De Volkskrant* maken impliciete lexicaal keuzes, waardoor de interpretatie van de lezer een grotere rol heeft. De verschillen tussen de kranten zouden verklaard kunnen worden door een verschil in selectie- en beschrijvingsbias en een verschil in frameworks of knowledge tussen de schrijvers.

1. Inleiding

Sinds het afgelopen jaar is de wereld in de greep van de Covid-19 pandemie, die eind 2019 ontstond door de uitbraak van de infectieziekte COVID-19. Sinds 11 maart 2020 wordt het heersende virus als pandemie erkend. In Nederland heeft de pandemie ook een grote weerslag op de maatschappij en deze zelfs gedeeltelijk ontwricht. De overheid probeert met verschillende ingrijpen de uitbraak in te perken. Zo heeft de overheid veel regels opgesteld waar het volk zich aan dient te houden, zoals afstand houden, het dragen van een mondkapje en zelfs een avondklok.

Met de voortdurende maatregelen zijn er ook verschillende groepen die zich uitroepen of zelfs verzetten tegen deze maatregelen. Ze demonstreren en houden zich niet aan de verplichte coronaregels. Hieronder valt ook stichting Viruswaanzin, later omgedoopt tot Viruswaarheid. Viruswaarheid is een actiegroep die pretendeert te strijden voor het behoud van een democratische rechtsstaat waarin de bevolking haar vrijheden en grondrechten behoudt en bekritiseert daarmee het coronabeleid (Viruswaarheid.nl, z.d.). De groep staat onder leiding van frontman Willem Engel en jurist Jeroen Pols. Zij vormen het gezicht van de groep en komen geregeld in de media.

In de nieuwsmidia wordt er op verschillende manieren gerapporteerd over de uitingen en acties van Viruswaarheid. De groep wordt in nieuwsberichten bijvoorbeeld neergezet als luidruchtig en intimiderend (Klaassen, 2021), maar andere nieuwsberichten leggen juist de nadruk op de frisse wind die Viruswaarheid biedt in tijden van een crisis (Nijenhuis, 2021). Dezelfde groep wordt dus anders gerepresenteerd in verschillende artikelen. Omdat media primaire bronnen zijn voor het verspreiden van informatie, spelen zij een grote rol in het de representatie van groepen. Volgens Orgad (2012) hebben de media de macht informatie te *framen* en daarmee hun publiek (on)bewust te beïnvloeden. Zo is de term ‘Viruswappies’ (De Telegraaf, 2020) een voorbeeld van een sociaal geconstrueerd frame om de actiegroep te duiden. De term heeft een negatieve connotatie en beïnvloedt daarmee de receptie van de lezer. Van Gorp (2007) stelt dat deze processen van selectie en constructie door media onvermijdelijk zijn omdat er een constante stroom aan informatie en nieuws is, waarin mediamakers eigenlijk altijd gebruik maken van frames. Een nieuwsmidium zoals de krant zal dus altijd gebruik maken van frames en kan nooit geheel objectief zaken weergeven.

Afhankelijk van de bron zal een groep of incident op een bepaalde manier worden gerepresenteerd en door de lezer worden ontvangen. In dit onderzoek zal er worden gekeken naar de frames in twee verschillende Nederlandse kranten, *De Telegraaf* en *De Volkskrant*. De

kranten vinden beide een oorsprong in een andere ideologie en kennen een schrijfstijl behorende bij een verschillende doelgroep (Bakker & Scholten, 2011). De politieke oriëntatie van een krant beïnvloedt de berichtgeving en is daarom belangrijk te onderzoeken, zeker in de context van een omstreden groep als Viruswaarheid. Door de frames van beide kranten te onderzoeken, kunnen de verschillen aan het licht worden gebracht.

Om te ontdekken hoe de verslaggeving van Nederlandse kranten is omtrent uitingen van de actiegroep Viruswaarheid over de Covid-19 pandemie, zullen de frames in het nieuwsdiscours worden geanalyseerd met behulp van een constructieve framinganalyse. Op die manier worden de onderliggende frames, waarvan verslaggevers gebruik maken bij het produceren van een nieuwstekst, blootgelegd. Op die manier beoog ik te onderzoeken hoe Viruswaarheid in de media wordt gerepresenteerd en hoe de macht van de media met behulp van framing daarin een rol speelt. Zo kan er antwoord worden gezocht op de vraag: *“Hoe wordt in de verslaggeving van de Nederlandse kranten De Telegraaf en De Volkskrant middels framing een beeld rond de actiegroep Viruswaarheid gecreëerd?”*.

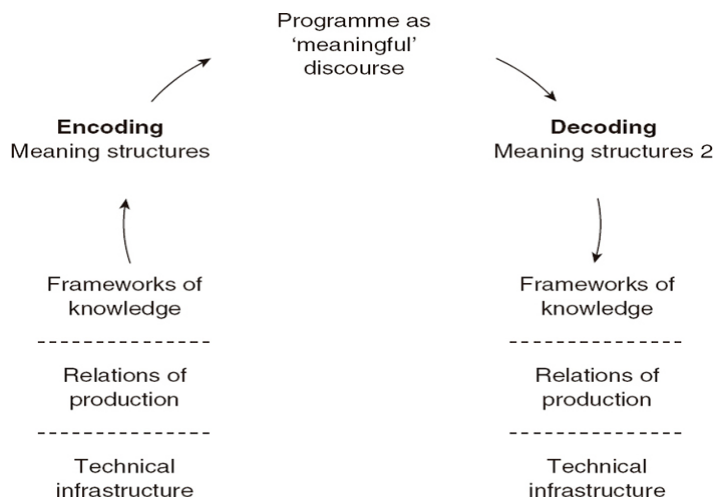
2. Theoretisch kader

2.1 Framing

In de huidige samenleving ontvangen lezers hun informatie en kennis over de wereld via allerlei mediakanalen, zoals sociale media platformen, nieuwsuitzendingen of kranten (Long & Wall, 2013). Van Dijck (1988) stelt dat nieuwsteksten sociale praktijken zijn; ze vertegenwoordigen de opvattingen en acties van bepaalde sociale klassen of groepen. Volgens Curran en Seaton (1988) is nieuws daarom onderhevig aan de sociale beperkingen en institutionele relaties waarbinnen journalisten opereren. Het nieuws wordt niet alleen gerapporteerd, maar ook geïnterpreteerd. Bij het interpreteren van elke gebeurtenis zijn de overtuigingen, meningen, en aspiraties betrokken van degenen die het nieuws verzamelen, rapporteren en publiceren, en in dat proces bepaalt de ideologie onvermijdelijk wat er wordt gerapporteerd, wanneer wordt gerapporteerd, en hoe de melding wordt gedaan (Verschuere, 1985). Ideologie is de manier waarop ideeën en waarden omvatten hoe mensen over een bepaald onderwerp denken en bepaalde interesses van de machthebbers reflecteren. Boyce (2009) stelt daarbij dat nieuwsmedia een prominente rol hebben in de (re)productie van ideologieën van de samenleving, omdat zij de sociale, economische en politieke structuren waarin ze werkzaam zijn reflecteren. Toch ziet de lezer nieuwsmedia, zoals kranten of het journaal, als betrouwbare bron om gebeurtenissen te ervaren die ze zelf niet hebben meegemaakt, omdat ze verwachten dat nieuwsmedia objectief over de wereld vertellen (Papacharissi & de Fatima Oliveira, 2008)

Het benadrukken van bepaalde aspecten van de realiteit wordt *framing* genoemd. Entman (1993) omschrijft framing als het selecteren van aspecten van een waargenomen realiteit en ze meer nadruk geven in een tekst, op een manier die een bepaalde probleemdefinitie, causale interpretatie, morele evaluatie en/ of behandelaanbeveling voor het beschreven item bevordert. Framing vormt op die manier de representatie van een groep of gebeurtenis en representaties dragen op hun beurt bij of doen afbreuk aan het dominante discours. McQuail (2000) noemt dit problematisch, omdat een dominant discours op den duur het denken en het handelen van de lezer kan beïnvloeden. Framing kan zo de houding van de lezer ten opzichte van bepaalde groepen vormen (Abbas, 2020). Het concept framing gaat uit van het idee dat gebeurtenissen, personen of kwesties betekenis krijgen door het frame of de invalshoek van waaruit ze in een tekst worden belicht (Van Gorp, 2007). Volgens Van Gorp (2007) is framing in de media onvermijdelijk en zou er op een tekstuele, via *framing devices*, en een functionele wijze, via *reasoning devices*, naar framing van teksten kunnen worden gekeken.

Hall (1997) gaat ook in op de selectie van nieuws en stelt dat het publiek informatie ontvangt via het *encoding-decoding model* (figuur 1). Met *Encoding* wordt de manier bedoelt waarmee nieuws naar de lezer wordt gecommuniceerd, daarmee kan het proces van framing onderzocht worden. *Decoding* gaat in op hoe het gecommuniceerde bericht ontvangen wordt door de lezer (Hall, 1997). Hall (1997) stelt dat nieuws altijd gefilterd wordt en een ‘structurele flow’ heeft. In figuur 1 is te zien dat onder andere de ‘frameworks of knowledge’ het proces van encoding bepalen. Door de gestructureerde flow en het raamwerk van kennis van de schrijver, kan gesteld worden dat nieuws en informatie al geframed wordt voordat het de lezer bereikt en deze zelf het bericht decodeert.

Figuur 1

Encoding en decoding model van Stuart Hall

2.2 Framing van actiegroepen

Protesten en sociale bewegingen zijn over het algemeen de demonstratie van verschillende opvattingen en meningen over kwesties en beleid (Peng, 2008). De demonstranten gebruiken slogans en spandoeken om hun kritiek op het beleid te uiten en hun standpunt kenbaar te maken. Wat ze proberen over te brengen aan het publiek, wordt echter waarschijnlijk vervormd door de framing van de nieuwsmedia (Peng, 2008). Reese en Buckaley (1995) identificeerden bijvoorbeeld retorische vooroordelen van de media bij het presenteren van de frames van de demonstranten. Door bepaalde frames te presenteren of te benadrukken, kunnen de nieuwsmedia de protesten zo kaderen dat ze de demonstranten bagatelliseren en marginaliseren (Reese en Buckaley, 1995).

Reese en Buckaley (1995) stelden verder in hun onderzoek dat de media frames gebruiken om afwijkende meningen te beheren en een samenhangend geheel van berichtgeving te construeren dat het bestuursbeleid ondersteunt. Dezelfde gebeurtenis kan volgens hen in verschillende nieuwsframes worden behandeld. Zo kan een protestgebeurtenis worden ingekaderd als een conflict tussen de demonstranten en de politie of de tegenstanders (Peng, 2008). Evenzo kan een nieuwsbericht het protest kaderen in afwijkende acties die worden gekenmerkt door het optreden van geweld en vandalisme.

Smith, McCarthy, McPhail en Augustyn (2001) sluiten zich hierbij aan en stellen dat organisaties van sociale bewegingen per definitie ‘buitenstaanders’ zijn van politieke instellingen en processen. Ze kunnen daarbij verder worden gemarginaliseerd wanneer de reguliere media hun protesten of de kwesties die ze proberen aan de orde te stellen niet aan de orde stellen en zo de beweegredenen van de groep buiten beeld laten. Op die manier kan de groep door de media verder van de lezer geplaatst worden. Smith et al. (2001) vonden daarnaast dat de reguliere media twee fundamentele vooroordelen vertoonden in de berichtgeving over protest: *selectiebias* en *beschrijvingsbias*. Selectiebias houdt in dat de media-agenda de selectie van gemelde protestgebeurtenissen kan beïnvloeden, onafhankelijk van de kenmerken van de gebeurtenis als zodanig. Beschrijvingsbias betekent dat protestactiviteiten of organisatoren vaak worden geportretteerd op een manier waarvan verslaggevers denken dat ze hun massapubliek zullen aanspreken (Gitlin, 1980).

2.3 Framing van de Covid-19 pandemie

Door middel van framing verbindt de media zich met het publiek door het verhaal van de crisis te vertellen (De Vries, 2004). Neuman et al. (1992) deden onderzoek naar nieuwsframes en vonden vier type nieuwsframes: economische gevolgen, menselijke impact, morele en conflict frames. Valkenburg en Semetko (1999) deconstrueerde het verder door de elementen verantwoordelijkheid en menselijk belang toe te voegen als componenten aan nieuwsframing. Een vervolgonderzoek door Ogbodo (2008) bracht deze ook frames naar voren en voegde etnisering en politisering toe. In een latere studie van Ogbodo et al. (2020) zijn nog twee nieuwe frames toegevoegd, die worden gebruikt in de reportage van de pandemie. De laatste twee frames zijn angst/ bangmakerij en hoop.

Allereerst worden economische gevolgen gedefinieerd door Neuman (1992) als kwesties met hun economische gevolgen voor de individuen, organisaties of het land. Morele frames plaatsen de gebeurtenis, het probleem of de kwestie in de context van religieuze leerstellingen of morele voorschriften en het conflict frame benadrukt conflicten tussen

individuen, groepen of instellingen om de belangstelling van het publiek te wekken (Neuman, 1992). Valkenburg en Semetko (1999) beschrijven verantwoordelijkheid als een frame dat een probleem op zo'n manier presenteert dat de verantwoordelijkheid voor de oorzaak of oplossing wordt toegeschreven aan de overheid of aan een individu of groep. Bij menselijk belang geven journalisten een menselijk gezicht of een emotionele invalshoek bij de presentatie van een gebeurtenis of probleem (Valkenburg & Semetko, 1999). Ogbodo (2020) omschrijft het frame bangmakerij als verhalen die overdreven zijn om angst of paniek bij het publiek te veroorzaken en hoop als de nadruk op verhalen die mensen hoop geven en hen geruststellen, zelfs in tijde van een crisis.

Wahl-Jorgensen (2020) gaat verder in op het gebruik van angstzaaiende taal ten tijde van een pandemie en komt tot de conclusie dat het veel wordt gebruikt in nieuwsteksten over een pandemie, bijvoorbeeld dat er gesproken wordt over een "dodelijke ziekte". Onderzoek naar de verslaggeving van eerdere uitbraken van ziekte toonde een vergelijkbare nadruk op angst. In een studie naar communicatie tijdens de SARS-epidemie ontdekte Wallis en Nerlich (2005) bijvoorbeeld dat de belangrijkste gebruikte conceptuele metafoer voor SARS "moordenaar" was. In dezelfde lijn ontdekte een andere studie dat de berichtgeving in de media over de H1N1-epidemie in Nederland werd gekenmerkt door de "alarmerende" toon van de berichtgeving (Vasterman & Ruigrok, 2013). Net als het coronavirus werden deze historische uitbraken gekenmerkt door onzekerheid, gekweekte angst en paniek (Morrisson et al (2020).

In communicatie tijdens een pandemie spelen zowel gezondheidsautoriteiten als wetenschappelijke experts een belangrijke rol als nieuwsbronnen (Shih, Brossard, & Wijaya, 2011). Studies (Fishman, 1980; Paletz en Entman, 1981) wezen uit dat de nieuwsmedia sterk afhankelijk zijn van de officiële bronnen, niet alleen voor informatie, maar ook voor definities van de protestsituatie. McLeod en Hertog (1992) voegden daaraan toe dat journalisten vertrouwen op officiële bronnen om prestige aan het verhaal toe te voegen, de efficiëntie van nieuwsproductie te vergroten en de illusie van objectiviteit in stand te houden. Oreskes (2019) legt uit dat we wetenschappers niet voor hun autoriteit als individu vertrouwen, maar als leden van een professionele gemeenschap die gemeenschappelijke kennis en collectieve wijsheid ontwikkelen. Het gezag van deskundigen is gekwalificeerd op grond van hun professionele opleiding en bewezen ervaring (Van Dijck, 2010). De lezer is daarom geneigd de uitspraken van een deskundige als waar te beschouwen.

Bovenstaande onderzoeken schetsten een overzicht van framing ten tijde van de Covid-19 pandemie en van protestgroepen. Het ontbreekt echter nog aan onderzoek naar de representatie in de media van zogenoemde coronaprotestgroepen en de rol van framing hierin.

Dit onderzoek beoogt de leemte op te vullen door te onderzoeken hoe framing zorgt voor de representatie van de Nederlandse coronaprotestgroep Viruswaarheid in de Nederlandse nieuwsmedia. Daarnaast onderscheidt dit onderzoek zich ook omdat het zich specifiek focust op twee Nederlandse kranten met een verschillende ideologische achtergrond. Zoals gezegd bepaalt de ideologie wat er wordt gerapporteerd, wanneer wordt gerapporteerd, en hoe de melding wordt gedaan. De achtergrond van de kranten zou dus kunnen zorgen voor een andere manier van framen, dit is belangrijk om te onderzoeken omdat de kranten op hun beurt een rol hebben in de (re)productie van ideologieën van de samenleving en de houding van de lezer hierdoor wordt beïnvloed.

3. Methode

3.1 Onderzoeksubjecten en dataverzameling

Het analysemateriaal van dit onderzoek bestaat uit honderd artikelen met als onderwerp Viruswaarheid en Viruswaanzin, hiervoor is gekozen omdat beide benamingen voor de actiegroep worden gebruikt en allebei onderdeel zijn van een ander frame. De actiegroep is sinds mei 2020 actief, daarom zijn er artikelen gekozen vanaf die datum tot mei 2021. De artikelen zijn geworven uit *De Volkskrant* en *De Telegraaf* via NexisUni. De keuze voor twee kranten is gemaakt om een eenzijdige blik te vermijden. Daarbij behoren deze kranten tot de best gelezen kranten van Nederland en worden ze gezien als kranten met verschillende ideologische achtergronden. *De Volkskrant* wordt gezien als progressief-linkse kwaliteitskrant, door zijn oorsprong in de Rooms-katholieke traditie (Bakker & Scholten, 2011). *De Telegraaf* wordt gezien als een populistisch-rechtse populaire krant met een simpele schrijfstijl en korte(re) artikelen die bereikbaarder zijn voor een grotere groep mensen (Bakker & Scholten, 2011). Het is interessant te onderzoeken of er een verschil in framing zit tussen enerzijds de ‘krant’ *De Telegraaf* en anderzijds de ‘kwaliteitskrant’ *De Volkskrant* met beide een andere ideologische achtergrond.

3.2 Data-analyse

De artikelen zijn geanalyseerd middels de constructivistische framinganalyse van Van Gorp. Framing kan worden geoperationaliseerd als de manier waarop een bepaalde betekenis als dominant kan worden ingezet, deze dominantie komt tot uiting als frames ondersteund worden door de tekst en merendeel van het publiek (Fowler, 2013). Van Gorp (2006) beschrijft dat een framinganalyse kan worden uitgevoerd aan de hand van *framing devices* en *reasoning devices*. De Framing devices beschrijven de middelen waarmee een frame geconstrueerd wordt, deze bestaan uit woordkeuze, beeldkeuze, metaforen, argumenten en stereotype beschrijvingen (Van Gorp, 2006). In dit onderzoek is allereerst gekeken naar welke woordkeuzen zijn gemaakt binnen de verslaggeving omtrent Viruswaarheid. Beeldkeuze is niet meegenomen in de analyse, omdat de nadruk binnen dit onderzoek ligt op de lexicale framing. Argumenten hebben betrekking op de middelen die de actie of groep nader definiëren of uitleggen. De stereotype beschrijvingen zorgen voor een bredere analyse van de geschreven tekst en daarbij ben ik nagegaan of er sprake is van generalisering en/ of stereotypering. Een framinganalyse kan inzicht bieden in de wijze waarop gebruik is gemaakt van framing in verslaggeving. Door middel van de framings devices konden overkoepelende thema's aan het licht komen.

Van Gorp (2006) stelt verder dat er vier reasoning devices zijn, dit zijn de middelen waarmee oorzaak-gevolg relaties binnen framing gerepresenteerd worden. Deze bestaan uit het definiëren van het probleem, het aangeven van de oorzaken, het vellen van een moreel oordeel van de verslaggever en een het suggereren van remedies. Hierbij heb ik gekeken naar hoe de kranten oorzaak-gevolg constructies neerzetten en definiëren. De reasoning devices van de verschillende frames zijn geanalyseerd en op die manier konden de functies worden blootgelegd en vergeleken tussen de kranten. Door middel van het analyseren van de devices konden de impliciete culturele fenomenen worden blootgelegd. Door de analyse op deze manier uit te voeren is aan het licht gekomen op welke manier de kranten met een verschillende ideologische achtergrond frames inzetten om de actiegroep Viruswaarheid te representeren.

4. Analyse

Allereerst zijn de framingsdevices geanalyseerd met behulp van de genoemde frames (Valkenburg & Semetko, 1999; Ogbodo et al., 2020). Daarmee konden drie overkoepelende thema's worden benoemd: wanorde, superieur deskundig oordeel, creëren van angst. Vervolgens zijn de reasoning devices van de frames in de kranten blootgelegd en deze zijn ondersteund door voorbeelden uit de krantenartikelen, hierbij is de verslaggeving in beide kranten geanalyseerd en het verschil tussen de kranten belicht.

4.1 Framing devices

4.1.1 Woordkeuze

In beide kranten wordt Viruswaarheid voornamelijk bestempeld als “actiegroep”, maar een enkele keer wordt Viruswaarheid een “protestgroep” genoemd (De Volkskrant, 2020; De Telegraaf, 2020). Protestgroep heeft een negatievere connotatie dan actiegroep, doordat een protestgroep specifiek negatieve gevoelens uit omtrent bepaalde politieke of maatschappelijke problemen. Viruswaarheid zou in definitie dus een protestgroep genoemd kunnen worden, maar er wordt dus niet altijd op dezelfde manier verwezen naar Viruswaarheid. Dit kan verklaard worden door een verschil in ‘framework of knowledge’ van de verschillende schrijvers. Een schrijver kan onbekend zijn met het verschil in het gebruik van actiegroep en protestgroep door zijn of haar ‘framework of knowledge’ en om die reden voor een bepaalde term kiezen.

Daarnaast wordt voorman Willem Engel in *De Telegraaf* op verschillende manieren beschreven. Bij zijn introductie wordt vaak zijn voorkomen en achtergrond genoemd: “tanige, gebruikte veertiger met dreadlocks in T-shirt, telg uit een bekende Rotterdamse vastgoedfamilie” (Duk, 2020) en “een dansleraar die tijdens de lockdown tijd over had en aan de zelfstudie ging, is uitgegroeid tot volksmenner” (Peereboom Voller, 2020). De schrijvers benoemen bij deze citaten dat Willem Engel een dansleraar is die aan zelfstudie heeft gedaan en benadrukken hiermee het ontbreken van een wetenschappelijke achtergrond, terwijl Engels die wel heeft. Het conflictframe wordt met deze citaten benadrukt, omdat er een conflict wordt geschetst in Willem Engel als voorman, maar zonder wetenschappelijke onderbouwde kennis. *De Volkskrant* gebruikt minder bijvoeglijk naamwoorden om Willem Engel te beschrijven en houdt het voornamelijk op “voorman van de actiegroep” (De Volkskrant, 2020). Het verschil in weergave van de voorman Willem Engel zou kunnen komen door de beschrijvingsbias die Gitlin (1980) omschrijft. De schrijvers portretteren Willem Engel namelijk op de manier waarvan ze denken dat het hun publiek zal aanspreken. Schrijvers van de artikelen van *De*

Telegraaf kunnen een ander idee hebben wat hun massapubliek zal aanspreken dan de schrijvers van *De Volkskrant*. Het verschil in idee over wat het massapubliek van de krant zal aanspreken of wat voor publiek de schrijvers willen aanspreken, kan voortkomen uit een verschil in ideologische achtergrond. De ideologie van de krant omvat hoe er over Willem Engel wordt gedacht, wat voortkomt uit de verzuilde politieke achtergrond van de krant. De schrijver maakt keuzes vanuit deze ideologie en op die manier ontstaat een beschrijvingsbias bij het omschrijven van Willem Engel. Om die reden kan er een verschil in framing bestaan tussen beide kranten en benadrukt *De Telegraaf* meer het conflict bij de beschrijving van Willem Engel dan *De Volkskrant*.

4.1.2 Metaforen

Metaforen worden in de artikelen vooral gebruikt om een bepaalde gebeurtenis kracht bij te zetten. Zo beschrijft *De Telegraaf* de aanwezige partijen bij een demonstratie op verschillende manieren met behulp van metaforen. Over agenten wordt gezegd: “Agenten probeerden demonstranten met zachte hand te verwijderen en verwezen naar het Museumplein” (*De Telegraaf*, 2020). Over de organisatoren van de demonstratie wordt gesteld: “Een explosie van geweld. Zo noemt de politierechter de uit de hand gelopen demonstratie tegen coronamaatregelen op 21 juni in Den Haag” (*De Telegraaf*, 2020). Een explosie van geweld stelt dat er agressie gebruikt is en het er hardhandig aan toe ging. De metaforen framen hier het conflict tussen agent en protesteerders en benadrukken zelfs angst voor de protesteerders. Daartegenover staat de zachte hand van de agenten, waarmee wordt gesteld dat de agenten geen agressie of geweld gebruikten. De metaforen hier vergroten dus de kloof tussen op welke wijze de partijen het conflict benaderen en creëren en ogenschijnlijke vergelijking tussen goed en kwaad. Zo kan een protestgebeurtenis worden ingekaderd als een conflict tussen de demonstranten en de politie en kunnen deze nieuwsberichten het protest kaderen in afwijkende acties die worden gekenmerkt door het optreden van geweld en vandalisme, zoals Peng (2008) al eerder omschreef.

In *De Volkskrant* worden metaforen ook gebruikt om de gebeurtenissen op een bepaalde manier te framen, zoals: “De activisten van Viruswaan zijn er duidelijk op uit om hun principiële bezwaren snel voor de rechter uit te vechten” (Al Ali, 2020). In dit voorbeeld wordt gesteld dat de activisten hun bezwaren willen uitvechten en dat het er niet rustig aan toe zal gaan en over gepraat gaat worden. De beeldspraak zorgt ervoor dat het rechterlijk beding wordt neergezet als conflict. In de artikelen van *De Volkskrant* is echter minder sprake van een kloof tussen verschillende partijen.

4.1.3 Voorbeelden/ argumenten

Beide kranten geven veel voorbeelden die de menselijke impact weergeven: “Het heeft me ook mijn relatie gekost” en “Wilde er niks mee doen tot die vrouw omver werd gespoten” (De Telegraaf, 2020). Bij deze voorbeelden zijn actievoerders aan het woord en zijn citaten gebruikt om hun motieven te onderstrepen, maar ook de negatieve kanten van actievoeren worden hier belicht. Op die manier wordt de menselijke impact van actievoeren omschreven. Een voorbeeld in *De Volkskrant*: “Het ging zo'n acht dagen door en heeft een enorme impact op de receptiemedewerkers gehad” (De Volkskrant, 2020). Hierbij krijgt een conflict een menselijk gezicht en wordt met een emotionele invalshoek gepresenteerd. Beide kranten kiezen voor citaten waarbij de negatieve impact van actievoeren op omstanders en protesteers wordt weergegeven. De kant van de burger wordt belicht door deze aan het woord te laten, maar toch blijft de keuze van de uitspraken die worden gebruikt in de verslaggeving bij de journalist. De selectiebias van de schrijver zorgt hierbij voor een selectie van uitspraken van de burger op basis van de media-agenda van de krant. De media-agenda wordt daarbij bepaald door de ideologie van de krant. Op die manier benadrukt de ideologie van de kranten de negatieve kanten van actievoeren.

Beide kranten framen nauwelijks economische gevolgen. Terwijl er in de crisis en ook bij demonstraties de economie wel degelijk is gemoeid. Het zou verklaard kunnen worden doordat zowel *De Telegraaf* als *De Volkskrant* geen economische kranten zijn en het niet binnen hun selectiebias past.

Daarnaast wordt in *De Telegraaf* bij de omschrijving van een conflict bijna altijd expliciet en in hetzelfde tekstdeel de verantwoordelijke genoemd. Op die manier wordt gelijk duidelijk wie de verantwoordelijke is voor het conflict, zoals: “Ruim tweehonderd demonstranten tegen de coronamaatregelen hebben zondagmiddag deelgenomen aan een protestmars in het centrum van Amsterdam De actiegroep Viruswaan zat achter het protest” (De Telegraaf, 2020) en “Actievoerders hebben bij meerdere rechtbankgebouwen bananen opgeplakt” (De Telegraaf, 2020). Hierbij worden actievoerders en Viruswaarheid gelijk als verantwoordelijken geframed voor het beschreven conflict en kan de lezer conflicten, negatieve gebeurtenissen, linken aan de verantwoordelijken, Viruswaarheid. De Volkskrant noemt meer impliciet de verantwoordelijke voor het genoemde conflict in bijvoorbeeld de titel of de inleidende passages. Hiermee wordt er minder expliciet een verantwoordelijke geframed voor het artikel en heeft de decodering van de lezer meer invloed op het aanwijzen van een verantwoordelijke.

4.1.4 Stereotype beschrijvingen

Beide kranten gebruiken stereotypen om angst te framen. *De Volkskrant* gebruikt het angstframe bij de beschrijving van gebeurtenissen: “Alle registers werden zaterdag opengetrokken om wantoestanden tijdens een aangekondigde anticoronamanifestatie in Amsterdam te voorkomen” (De Telegraaf, 2020). De angst wordt geframed door aan te geven dat alles moest worden gedaan om de wantoestanden te voorkomen.

De Telegraaf zet stereotype beschrijvingen ook in om Viruswaarheid en zijn frontman te framen. Daarbij is *De Telegraaf* met de stereotype beschrijvingen in de artikelen ook radicaler, zoals ook al duidelijk werd bij de woordkeuze. Er wordt vaker gekozen voor overtuigendere beschrijvingen: “Viruswaarheid presenteert zich zalvende als vreedzaam, maar vervalt onderwijl zienderogen tot een terreurorganisatie die aan agressieve sabotage van het coronabeleid doet” (De Telegraaf, 2020) en “Engel, de dansleraar die sekteleider van Viruswaarheid werd” (De Telegraaf, 2020). In deze citaten wordt Viruswaarheid neergezet als een sekte en een terreurorganisatie. De termen worden expliciet door de schrijver gebruikt en laten niks aan de interpretatie van de lezer over. Door Viruswaarheid op deze manier te benoemen wordt de groep met angst en terreur geframed. Daarnaast wordt Willem Engel in context gebracht met Trump: “Een even voorbarige als gevaarlijke, welhaast Trumpiaanse oproep aan zijn volgelingen om de rest van de coronamaatregelen dan ook maar aan de laars te lappen. Daarmee liet Engel weer zijn ware aard zien” (De Telegraaf, 2020). Hiermee wordt Willem Engel geframed alsof hij hetzelfde gedachtegoed erkent als Trump.

Hoop is in een enkele zinsnede in *De Volkskrant* terug te vinden: “Er zijn ook lichtpuntjes” (Volkskrant, 2020), maar het frame hoop blijft veelal uit. Er wordt in de artikelen dus veel manieren gebruikt om angst te zaaien en bang te maken, maar het frame hoop wordt nauwelijks gebruikt.

4.2 Reasoning devices

De reasoning devices leggen de functies van de frames bloot. Ze hebben betrekking op de expliciete en impliciete verklaringen in verslaggeving waarbij de oorzaken en gevolgen aan het licht komen. De devices worden voornamelijk impliciet opgeroepen bij de interpretatie van de lezer en zijn belangrijk voor het begrip van het framingsproces. Tijdens de framinganalyse zijn er drie overkoepelende thema's naar voren gekomen (bijlage 2). Door middel van voorbeelden zal worden beschreven hoe de kranten de frames anders benaderen. De reasoning devices zullen voor beide kranten per frame worden beschreven.

4.2.1 Wanorde

Als eerste is het overkoepelende thema ‘Wanorde’ benoemd. De probleemdefinitie hierbij is dat Viruswaarheid veel wanorde creëert door middel van demonstraties die vaak uitlopen tot arrestaties. Beide kranten doen verslag van de verschillende demonstraties en benoemen hoe de demonstratie is verlopen en hoeveel arrestaties er zijn verricht. *De Telegraaf* citeert in hun verslaglegging vaak de locatie en het aantal arrestaties: “Hij vreesde voor opnieuw ‘ernstige wanordelijkheden’ zoals vorige week na een soortgelijk protest in de stad ontstonden (De Telegraaf, 2020), “In totaal werden vorig weekend 425 mensen gearresteerd” (De Telegraaf, 2020) en “De demonstratie is een gevaar voor de volksgezondheid, zegt de gemeente” (Duk, 2020). Door middel van deze citaten wordt de angst van de gemeente benadrukt en wordt duidelijk dat de demonstraties van Viruswaarheid vaker uit de hand lopen. In *De Volkskrant* wordt ook verslag gedaan van de verwachtingen van de gemeente, maar daarnaast wordt ook de verwachtingen van Viruswaarheid weergegeven en ervaringen van demonstranten: “De gemeente verwacht een opkomst van zeker 10 duizend mensen. In de aanmelding van het protest zei Viruswaanzin slechts honderd aanwezigen te verwachten” (Mebius, 2020). Door beide kanten te belichten wordt er minder angst benadrukt en het conflict anders geframed.

In beide kranten ligt de oorzaak bij de manier waarop de actiegroep, de aanhangers of de voormannen van de groep zich manifesteren en in de media uiten: “De groep die zich verzet tegen de coronaregels zorgt voor onrust” (De Telegraaf, 2020) en “aanhangers van #viruswaarheid of andere clubs met een diepe twijfel jegens het coronabeleid van de regering” (De Volkskrant, 2020). De verantwoordelijkheid sluit daar in dit frame nauw op aan. De verantwoordelijkheid wordt gelegd bij de groep Viruswaarheid. *De Telegraaf* noemt bij het benoemen van het conflict in veel gevallen expliciet de verantwoordelijke, wat in veel gevallen Viruswaarheid is: “Ruim tweehonderd demonstranten tegen de coronamaatregelen hebben zondagmiddag deelgenomen aan een protestmars in het centrum van Amsterdam. De actiegroep Viruswaanzin zat achter het protest” (De Telegraaf, 2020). Er wordt hier expliciet vermeld dat het gaat om de actiegroep Viruswaanzin, terwijl eerder al genoemd is dat het gaat om demonstranten. De schrijver wil benadrukken dat het gaat om deze actiegroep en niet alleen demonstranten, waardoor Viruswaarheid direct in verband wordt gebracht met de wanorde. Daarbij legt *De Telegraaf* ook de verantwoordelijkheid bij Viruswaarheid als collectief, waar *De Volkskrant* de verantwoordelijkheid vaker legt bij de Voorman Willem Engel of Jeroen Pols: “Deze campagne kwam eveneens tot stand onder invloed van coronascepticus Willem Engel”

(Peereboom Voller, 2021). Hiermee geeft *De Volkskrant* een gezicht aan de groep en een specifieke stichter van de wanorde.

De mogelijke oplossingen worden in beide kranten niet expliciet benoemd. Er is verslag gelegd hoe er eerder is opgetreden tijdens de wanordelijkheden. Zo verbieden gemeenten te demonstreren of geven geen vergunningen uit. Politie probeert orde te handhaven en verricht arrestaties. Het optreden van de politie en de hoeveelheid arrestaties komt in beide kranten naar voren. Hiermee krijgen de wanordelijkheden een meer juridische connotatie en wordt er benadrukt dat het niet zomaar om een opstootje gaat.

4.2.1 Superieur deskundig oordeel

Het tweede thema is 'superieure deskundige oordeel'. De probleemdefinitie is dat deskundigen worden ingezet om uitspraken te doen met betrekking tot hun deskundigheid. De uitspraken kunnen worden neergezet als wetenschappelijk onderbouwde feiten. De uitspraken worden vaak tegenover de standpunten van Viruswaarheid geplaatst. Op die manier worden de standpunten van Viruswaarheid ondermijnd en komen ze over als een weerspiegeling van onjuistheden.

De oorzaak van dit probleem is dat de heersende gedachte is dat de uitspraken van deskundigen worden gezien als de objectieve waarheid omdat deze wetenschappelijk is onderbouwd, zoals Oreskes (2019) stelde. Daarnaast "benoemen critici de bevindingen van Viruswaarheid een 'gevaarlijke pseudowetenschap'" (Jong, 2020). Deskundigen worden ingezet als verkondigers van de waarheid en door hun uitspraken tegenover Viruswaarheid te zetten, wordt een contrast gecreëerd tussen juist- en onjuistheden. In *De Volkskrant* worden deskundigen meer ingezet om een kloof te creëren tussen de uitspraken van deskundigen en Viruswaarheid: "Hoogleraar staatsrecht Douwe Jan Elzinga (Rijksuniversiteit Groningen) vindt het bijna ondenkbaar dat bijvoorbeeld de minister van justitie de rechterlijke macht onder druk zet" (Kreling, 2021). Hier worden de uitspraken van de twee partijen niet naast elkaar gezet, maar benoemt de deskundige zelf dat Viruswaarheid onjuistheden verkondigt en worden de uitspraken van Viruswaarheid meer geframed als onjuist.

De expliciete verantwoordelijkheid wordt in beide kranten neergelegd bij Willem Engel en aanhangers die geen wetenschappelijke studie hebben gedaan naar het coronavirus: "Engel, een dansleraar die tijdens de lockdown tijd over had en aan de zelfstudie ging, is uitgegroeid tot volksmenner. Zijn volgers, waarin bovengenoemde wappies zijn oververtegenwoordigd, wantrouwen de wetenschap en de regering" (Peereboom Voller, 2020). Hieruit wordt duidelijk dat Viruswaarheid en haar aanhangers geen wetenschappelijke onderbouwingen hebben voor

hun standpunten en tegenover de uitspraken van deskundigen staan. Op die manier wordt de illusie van objectiviteit van de deskundigen in stand gehouden (McLeod & Hertog, 1992). In beide kranten wordt benadrukt wat de achtergrond van Willem Engels is en het idee geframed dat Willem Engels zelf niet deskundig is op het gebied waar hij uitspraken over doet: “Engel, een dansleraar die tijdens de lockdown tijd over had en aan de zelfstudie ging, is uitgegroeid tot volksmenner” (De Telegraaf, 2020) en “Hij heeft er immers een paar uur zelfstudie ingestoken en is daarom een expert.” (De Telegraaf, 2020). Hier benadrukt de schrijver met ironie dat Willem Engels geen wetenschappelijk onderzoek heeft gedaan en geen deskundige is. Daar tegenover staan de deskundigen die uitspraken doen gebaseerd op wetenschappelijk bewijs en onderzoek: “De coronacrisis leent zich uitstekend voor complotdenken, zegt Jaron Harambam, onderzoeker van complottheorieën aan de KU Leuven” (Tempelman, 2021). Impliciet wordt hier verwezen naar dat er veel complotdenkers zijn tijdens de coronacrisis en deze complotten dus niet juist zijn. Er worden geen mogelijke oplossingen genoemd. Beide kranten maken gebruik van deskundigen op een manier waarmee de objectiviteit van de deskundigen wordt benadrukt en een kloof wordt gecreëerd tussen protesteerdere en de deskundigen.

4.2.3 Creëren van Angst

Het derde thema is ‘creëren van angst’. De probleemdefinitie is dat de uitingen en activiteiten van Viruswaarheid gevaarlijk kunnen zijn en zelfs een vorm van terreur. In beide kranten wordt angst zowel impliciet als expliciet geframed. *De Telegraaf* maakt daarbij gebruik van expliciet het gevaar te benoemen: “De demonstratie is een gevaar voor de volksgezondheid en er zijn duidelijke signalen dat er gevreesd moet worden voor ernstige wanordelijkheden” (De Telegraaf, 2020). Door te stellen dat het een gevaar is voor de volksgezondheid wordt er angst gecreëerd tegenover de demonstraties en duidelijk benoemd dat deze heel gevaarlijk zijn. De Volkskrant framet vaker door metaforen en bijvoeglijk naamwoorden: “Een explosie van geweld, Zo noemt de politierechter de uit de hand gelopen demonstratie tegen coronamaatregelen” (De Telegraaf, 2020) en “Hij is een gevaarlijke ophitser geworden” (De Telegraaf, 2021). Hierdoor is het creëren van angst meer impliciet en minder opvallend voor de lezer en berust het de angst ook op het encoderen van de lezer. Bij het meer impliciet benoemen van gevaar wordt meer het idee geschetst dat een persoon of activiteit ook echt gevaarlijk is. Bij het meer expliciet benoemen van gevaar wordt meer een beeld gecreëerd dat het gevaar een mening is van de schrijver.

De oorzaak van de angst ligt in de uitspraken activiteiten van Viruswaarheid die tegen de heersende regels van de overheid ingaan. Hierbij wordt in beide kranten weinig verslag gedaan van omstanders van de demonstraties. Er worden verwachtingen geschetst van komende demonstraties en schrijvers beschrijven wat ze van de uitingen van Viruswaarheid vinden: “Een even voorbarige als gevaarlijke, welhaast Trumpiaanse oproep aan zijn volgelingen om de rest van de coronamaatregelen dan ook maar aan de laars te lappen” (De Telegraaf, 2020) en “Viruswaarheid presenteert zich zalvende als vreedzaam, maar vervalt onderwijl zienderogen tot een terreurorganisatie die aan agressieve sabotage van het coronabeleid doet” (De Telegraaf, 2020). De lezer zou zich af kunnen vragen in hoeverre deze uitspraken betrouwbaar zijn. Uitspraken van getuigen worden betrouwbaarder geacht dan uitspraken afkomstig van journalisten, omdat getuigen zelf bij de gebeurtenis aanwezig waren.

De verantwoordelijkheid ligt in beide kranten bij de Viruswaarheid. Zo wordt er expliciet verwezen naar gebeurtenissen: “Deze groep die verantwoordelijk is voor geweld jegens hulpverleners, ziekenhuizen en teststraten zet ook een handtekening op de ‘bevrijdingsposter’ die de vaccinatiecampagne vergelijkt met de Holocaust.” En “Bij sommige zenders, zoals Omroep West, zijn voor verslaggevers steekwerende vesten aangeschaft.” Hier wordt expliciet verwezen naar gebeurtenissen en zo nadruk gelegd dat er angst moet zijn en deze ook reëel is. Hierbij worden ook geen mogelijke oplossingen genoemd.

4.3 Impliciete culturele fenomenen

Door middel van de framinganalyse kwamen er drie overkoepelende thema's naar boven die in beide kranten worden belicht. Met behulp van de reasoning devices zijn verschillen en overeenkomsten tussen de functies van framing in de twee kranten naar boven gekomen.

Op basis van de thema's kunnen impliciete fenomenen geïnterpreteerd worden. De fenomenen hebben betrekking op een waarde. Zo worden onrust en chaos beschouwd als een bevordering van de waarde “wanorde”, mate van waarheid en prestige bevorderen “superioriteit van deskundigen” en paniek en angst zorgen voor het “creëren van angst”. Het framen van wanorde en de superioriteit van deskundigen zorgen samen voor het creëren van angst. Door Viruswaarheid op een bepaalde manier te framen, kan angst bij de lezer ontstaan. Het proces van framing wordt bepaald door de bias en kennis van de schrijvers, die worden op hun beurt beïnvloed door de ideologie van de kranten. Op die manier worden de culturele fenomenen die onderdeel zijn van de ideologie van de kranten middels framing impliciet weergegeven in de verslaglegging over Viruswaarheid.

Conclusie en discussie

In dit onderzoek stond de vraag centraal: “Hoe wordt in de verslaggeving van de Nederlandse kranten *De Telegraaf* en *De Volkskrant* middels framing een beeld rond de actiegroep Viruswaarheid gecreëerd?”. Een antwoord is gezocht middels een constructieve framinganalyse, waarin is gekeken naar verschillende *devices* in de artikelen. Door middel van het analyseren van deze losse elementen is er meer inzicht verkregen in de manier waarop schrijvers hun verslaggeving construeren. Op die manier is er gekeken naar de potentiële betekenis die deze elementen als geheel overbrengen, ofwel het proces van framing.

Door middel van een analyse van de framing devices is framing op tekstuele wijze onderzocht. Woordkeuze, metaforen, voorbeelden en Stereotype beschrijvingen kunnen door de schrijver worden ingezet om een situatie of groep op een bepaalde manier te representeren. Het verschil tussen de kranten kwam hoofdzakelijk naar voren in het expliciete beschrijvende karakter van de artikelen in *De Telegraaf*. *De Telegraaf* noemt duidelijker wie verantwoordelijk is voor de protesten en beschrijft wat de achtergrond van bijvoorbeeld Willem Engel is. Daarbij maakt *De Telegraaf* ook gebruik van radicalere en overtuigendere woordkeuze en beschrijvingen. *De Volkskrant* echter maakt meer gebruik van impliciet benoemen van de verantwoordelijke.

De analyse bracht drie overkoepelende thema's aan het licht: wanorde, superieur deskundig oordeel en het creëren van angst. Door middel van een analyse van de reasoning devices is de functionele wijze van framing bij deze thema's onderzocht. De teksten van *De Telegraaf* zijn hierbij weer explicieter van aard dan bij *De Volkskrant*, hierbij belicht *De Volkskrant* ook de kant van de protesteerders, iets wat bij *De Telegraaf* ontbreekt. Beide kranten maken gebruik van deskundigen om het gevoel van objectiviteit te vergroten, hiermee wordt ook een kloof gecreëerd tussen protesteerders en de deskundigen. In beide kranten wordt op een andere manier angst gecreëerd. *De Telegraaf* benoemt expliciet waar gevreesd moet worden en *De Volkskrant* noemt dit explicieter en door middel van metaforen. Bij *De Volkskrant* is om die reden het decoderen van de lezer meer van invloed op het angstframe.

De verschillen kunnen verklaard worden door het verschil in selectie- en beschrijvingsbias van de kranten en een verschil in het ‘framework of knowledge’ van de schrijvers. Deze kunnen op hun beurt weer gevolgen zijn van een verschil in ideologie van de kranten. De ideologie zorgt voor een verschil in media-agenda, doelgroep en aanspreekvorm en dus het verschillend framen van de protesten, voormannen en de gehele groep Viruswaarheid. Daarbij passen de radicale en beschrijvende lexicale keuzes van *De Telegraaf* bij het karakter

van een populaire krant, zoals *De Telegraaf* wordt gezien. De Volkskrant probeert de gebeurtenissen meer objectief weer te geven, wat past bij hun karakter van kwaliteitskrant.

Om antwoord op de hoofdvraag te geven wordt er in de kranten De Volkskrant en De telegraaf door middel van woordkeuze, metaforen, voorbeelden en beschrijvingen de frames wanorde, superieur deskundig oordeel en het creëren van angst gecreëerd. Door middel van die frames en lexicale keuzes wordt Viruswaarheid en hun protesten in een bepaald daglicht gezet. *De Telegraaf* maakt hierbij meer gebruik van het creëren van angst en explicieter wat er is gebeurd en wie verantwoordelijk is. Het decoderen van de schrijver heeft hierbij komt hierbij duidelijker naar voren dan in De Volkskrant, wat z gezegd verklaard kan worden door de verschillende ideologische achtergronden van de kranten.

Echter, kunnen bij een framinganalyse ook kanttekeningen worden gemaakt. Bij een framinganalyse is er namelijk altijd sprake van de subjectiviteit van de onderzoeker. Het benoemen van de verschillende devices en de frames wordt beïnvloed door de interpretatie van de onderzoeker. Daarbij is het benoemen van de frames en van hun oorzaken door deze analyse niet mogelijk. In dit onderzoek poog ik wel een benadering te doen van de frames en hun oorzaken.

Ten tweede is het corpus van het onderzoek beperkt. Er zijn 100 artikelen geanalyseerd van twee kranten, hiervoor is gekozen omwille van de beperkte tijd voor dit onderzoek. Daarnaast is er binnen dit onderzoek enkel gekeken naar de productiezijde van de verslaggeving. Zoals eerder gesteld heeft de lezer ook invloed op de interpretatie van de boodschap.

Aan de hand van deze beperkingen zijn er suggesties voor vervolgonderzoek. Om een beter beeld te krijgen van de mediarepresentatie van Viruswaarheid zouden er meer artikelen bij verschillende kranten moeten worden geanalyseerd. Verder zou ook beeldende media kunnen worden meegenomen in vervolgonderzoek en niet alleen geschreven media om een geheel beeld te krijgen van de mediarepresentatie van Viruswaarheid. Daarnaast zou er vervolgonderzoek gedaan kunnen worden naar de media- agenda en strategieën van de kranten om zo een beter beeld te krijgen van hun motieven voor framing. Op die manier kan de analyse dieper ingaan op de onderliggende processen en de bandering concreter worden. Als laatste zou de receptiekant in vervolgonderzoek onderzocht kunnen worden door middel van interviews met lezers.

Ondanks de tekortkoming behoeft het geen betoog dat de geanalyseerde kranten verschillende frames gebruiken, onafhankelijk van de ideologische achtergrond. Framing van

de protestgroep Viruswaarheid vindt plaats, ongeacht de media-agenda van de schrijver. Dit onderzoek is bewijs dat verslaggeving de blik op de wereld tot stand brengt.

Literatuurlijst

- Bakker, P., & Scholten, O. (1997). *Communicatiekaart van Nederland*. Bohn Stafleu Van Loghum
- Boyce, T. (2006). Journalism and expertise. *Journalism Studies*, 7(6), 889-906.
- Curran, J., & Seaton, J. (1988). *Power Without Responsibility: The Press and Broadcasting in Britain*. Routledge.
- De Vries, M. S. (2004). Framing crises: Response patterns to explosions in fireworks factories. *Administration & Society*, 36(5), 594-614.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 43(4), 51-58.
- Fishman, M. (1988). *Manufacturing the news*. University of Texas Press.
- Fowler, R. (1994). Riots and demonstrations in the Chinese press: A case study of language and ideology. *Discourse & Society* 5(4): 463-481.
- Giltin, T. (1980). *The whole world is watching: Mass media in the making and unmaking of the new left*. McGraw-Hill.
- Gorp, B. V. (2007). Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: uitgangspunten en procedures. Geraadpleegd van <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/56221/56221.pdf>
- Hall, S. (1997). The work of representation. In S. Hall (Red.), *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage.
- Hall, S. (2013). Introduction. In J. Evans, S. Hall, & S. Nixon (red.), *Representation: Cultural representation and signifying practices*. Londen, England: Sage.
- Jørgensen, M., & Phillips, L. J. (2002). The field of discourse analysis. *Discourse analysis as theory and method*, 4(1),1-23.
- Klaassen, N. (2021, 21 februari). *Viruswaarheid demonstreert én procedeert (tot vandaag zonder succes)*. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/politiek/viruswaarheid-demonstreert-en-procedeert-tot-vandaag-zonder-succes~a072b52a/>
- McLeod, D. M., & Hertog, J. K. (1992). The manufacture of public opinion by reporters: Informal cues for public perceptions of protest groups. *Discourse & Society*, 3(3), 259-275.
- McQuail, D. (1994). *Mass Communication Theory: An Introduction*. Sage.
- Morissan, J. A. W., Siang, T. G., & Cahyowati, T. D. (2020). Media Framing on Covid-19

- Pandemic in Malaysian and Indonesian Newspapers. *International Journal Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(5), 43-65.
- Ogbodo, J. N. (2018). *Domestic media coverage of Boko Haram insurgency in Nigeria*.
Geraadpleegd van
https://www.researchgate.net/publication/249625173_Framing_Crises_Response_Patterns_to_Explosions_in_Fireworks_Factories
- Oreskes, N. (2021). *Why trust science?* Princeton University Press.
- Orgad, S. (2012). *Media representation and the global imagination*. Cambridge, England: Paletz, D. L., & Entman, R. M. (1981). *Media power politics*. Free Press.
- Papacharissi, Z., & de Fatima Oliveira, M. (2008). News frames terrorism: A comparative analysis of frames employed in terrorism coverage in US and UK newspapers. *The international journal of press/politics*, 13(1), 52-74.
- Peng, Z. (2008). Framing the anti-war protests in the global village: A comparative study of newspaper coverage in three countries. *International Communication Gazette*, 70(5), 361-377.
- Reese, S. D., & Buckalew, B. (1995). The militarism of local television: The routine framing of the Persian Gulf War. *Critical Studies in Media Communication*, 12(1), 40-59.
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of communication*, 50(2), 93-109.
- Shih, T. J., Brossard, D., & Wijaya, R. (2011). *News coverage of public health issues: The role of news sources and the processes of news construction*. McGraw Hill.
- Smith, J., McCarthy, J. D., McPhail, C., & Augustyn, B. (2001). From protest to agenda building: Description bias in media coverage of protest events in Washington, DC. *Social Forces*, 79(4), 1397-1423.
- Van Dijck, J. F. T. M. (1988). Amerikaanse Schrijfprogramma's: Een voorbeeld om te volgen? *Toegepaste Taalwetenschap in Artikelen*, 32(1), 39-59.
- Vasterman, P., Scholten, O., & Ruigrok, N. (2008). A model for evaluating risk reporting: The case of UMTS and fine particles. *European Journal of Communication*, 23(3), 319-341.
- Viruswaarheid. (z.d.). Geraadpleegd van
https://viruswaarheid.nl/?__cf_chl_jschl_tk__=d5cdcc83ff9aa1cbb1c242eb20991adab97d23c7-1614956881-0-
- Wahl-Jorgensen, K. (2020). *Feeling panicked about coronavirus? Media coverage of new epidemics often stokes unnecessary fear*. Cambridge University Press.

Wallis, P., & Nerlich, B. (2005). Disease metaphors in new epidemics: The UK media framing of the 2003 SARS epidemic. *Social science & medicine*, 60(11), 2629-2639.

Bijlage 1. Framing devices

De Telegraaf, Viruswaanzin

Titel	Woordkeuze	Beeldkeuze	Metaforen	Argumenten	Stereotype beschrijvingen
<p>De Telegraaf (2020, 28 juni). Rechtbanken door actievoerders beplakt met bananen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Actievoerders hebben bij meerdere rechtbankgebouwen bananen opgeplakt. Dat is een reactie op een oproep van actiegroep Viruswaanzin.</p>	<p>Bij het Paleis van Justitie zijn zondag bananen opgehangen en neergelegd uit protest tegen het verbod op demonstreren in Den Haag</p>	<p>Vandaag gaan we de wetsdienaren een spiegel voorhouden</p>	<p>Viruswaanzin was voornemens zondag te gaan demonstreren uit protest tegen de coronamaatregelen, zoals de anderhalve meter afstand.</p>	<p>Actievoerders hebben bij meerdere rechtbankgebouwen bananen opgeplakt.</p> <p>Dat werd verboden en Viruswaanzin-voorman en jurist Jeroen Pols riep mensen zaterdag op thuis te blijven en niet naar het Malieveld in Den Haag te komen.</p>
<p>Marbe, N. (2021, 20 februari). <i>De Telegraaf</i>. Protestgroep vraakt hof in avondklokproces, rechter schorst zitting; Chaos compleet: gaat avondklok door of niet? https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Jurist Jeroen Pols van de protestgroep noemde de rechter vooringenomen omdat hij niet het woord kreeg van haar.</p>	<p>Willem Engel en jurist Jeroen Pols</p>	<p>Pols vindt dat er met die planning veel te weinig tijd is om de zaak goed voor te bereiden. Volgens het hof moet het hoger beroep „met turbospoed” worden behandeld, gezien de belangen die er spelen.</p>	<p>Pols vindt dat het hof dermate veel spoed achter de zaak zet, dat daaruit alleen al vooringenomenheid blijkt.</p> <p>De politie laat de omroep weten in goed contact te staan met Viruswaarheid, maar benadrukt dat de felicitatie</p>	<p>De voorzitter was onverbiddelijk en dreigde Pols uit de zaal te laten zetten toen hij bleef protesteren tegen de gang van zaken.</p>

				neutraal en verbindend bedoeld was.	
De Telegraaf (2020, 17 oktober). Den Haag: oproep demonstreren op persoonlijke titel 'volstrekt onverantwoord'; 'Ga hier niet tussen staan'. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Burgemeester Johan Remkes noemt de oproep van Willem Engel, kopstuk van Viruswaanzin , om toch te komen volstrekt onverantwoord Daarop had kopstuk Willem Engel van de groepering laten weten op persoonlijke titel te demonstreren en iedereen uit te nodigen dat ook te gaan doen.	Initiatiefnemer Willem Engel wordt toegezongen na afloop van het kort geding van Viruswaanzin tegen de coronamaatregelen van de overheid	Volgens Den Haag is de demonstratie een gevaar voor de volksgezondheid en zijn er „duidelijke signalen dat er gevreesd moet worden voor ernstige wanordelijkheden	Volgens de gemeente zijn er duidelijke signalen dat de bijeenkomst gekaapt zal worden door groepen, zoals voetbalhooligans, die uit zijn op chaos en geweld.	Burgemeester Johan Remkes noemt de oproep van Willem Engel, kopstuk van Viruswaanzin, om toch te komen volstrekt onverantwoord
De Telegraaf (2020, 29 juli). Grote politiemacht Amsterdam voorkomt wantoestanden. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Bevrijd Nederland en Viruswaanzin, twee organisaties die het Nederlands coronabeleid hekelen hadden in het centrum een 'rave' aangekondigd.		Agenten probeerden demonstranten met zachte hand te verwijderen en verwezen naar het Museumplein.	Hun contextloze filmpjes zouden een vertekend beeld geven. Met een livestream kun je niet rommelen, wierp Marijn tegen. De rave leek meer op een evenement en werd daarom verboden, was de redenering.	Alle registers werden zaterdag opengetrokken om wantoestanden tijdens een aangekondigde anticoronamanifestatie in Amsterdam te voorkomen. De politie was massaal uitgerukt.
De Telegraaf (2020, 30 november). Politie Den Haag	De initiële organisator van het protest van deze zondag, de groep	agenten op het Malieveld	Volgens premier Mark Rutte	hij vreesde voor opnieuw „ernstige	De initiële organisator van het protest van deze zondag, de

<p>waakzaam ondanks verboden demo. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Viruswaanzin, heeft inmiddels ook opgeroepen niet te komen demonstreren.</p> <p>Nadat zaterdag de rechtbank had laten weten vast te houden aan het verbod, zei Viruswaanzin-voorman en jurist Jeroen Pols „geen herhaling” te willen „van de rellen van vorige week”.</p>		<p>hadden „doorgesnoven hooligans” misbruik gemaakt van de demonstratie tegen de coronamaatregelen.</p>	<p>wanordelijkheden” zoals vorige week na een soortgelijk protest in de stad ontstonden.</p> <p>In totaal werden vorig weekend 425 mensen gearresteerd.</p>	<p>groep Viruswaanzin, heeft inmiddels ook opgeroepen niet te komen demonstreren.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 25 november). Honderden demonstranten tegen coronamaatregelen in Amsterdam; Gemeente roept op om niet te komen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De actiegroep Viruswaanzin zat achter het protest. voorman Willem Engel was aanwezig.</p>	<p>Deelnemers van de mars gaan met Viruswaanzin-voorman Willem Engel op de foto</p>		<p>De actievoerders zien het overheidsbeleid dat is gebaseerd op de 1,5 metermaatregel als ernstige beperking van vrijheidsrechten.</p>	<p>Ruim tweehonderd demonstranten tegen de coronamaatregelen hebben zondagmiddag deelgenomen aan een protestmars in het centrum van Amsterdam. De actiegroep Viruswaanzin zat achter het protest.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 3 juni). Het had allemaal niet zo ver hoeven komen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Op het moment dat zaterdag de betogingen van Black Lives Matter wel doorgingen, maar Viruswaanzin zondag een demonstratieverbod kreeg, werd de toon bij voorbaat scherp.</p>		<p>e vraagt het snel na, maar er is echt geen twintiger met petje en hoody die zich voorstelt als hooligan.</p>	<p>Het had allemaal overigens niet zo ver hoeven komen als burgemeester Remkes vooraf openlijk had gecommuniceerd over de waarschijnlijke komst van de groep hooligans.</p>	<p>Het verifiëren van zo’n ontvlambare situatie leidt bij een deel van de bevolking eveneens tot het verwijt dat je ‘alleen de andere kant laat horen’.</p>

<p>De Telegraaf (2020, 25 november). <i>Relschopper Viruswaanzin gedumpt na telefoontje politie: 'Toen barstte de bom thuis'</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Drie maanden cel waarvan een voorwaardelijk is de eerste straf die is uitgedeeld bij de politierechter tegen een relschopper die op 21 juni op het Haagse Malieveld met de actiegroep Viruswaanzin demonstreerde</p> <p>Volgens de politie hebben relschoppers daarbij fors geweld gebruikt.</p>		<p>Ik heb me gewoon even laten meeslepen door Viruswaanzin</p>	<p>„Ik had een steen in mijn hand. Wilde er niks mee doen tot die vrouw omver werd gespoten.”</p> <p>„Het heeft me ook mijn relatie gekost”</p>	<p>Na een korte betoging tegen de coronamaatregelen van het kabinet, kwam het tussen het Malieveld en station Den Haag CS tot confrontaties met de Mobiele Eenheid.</p> <p>Tijdens de ongeregeldheden werden in totaal 425 mensen gearresteerd en veelal met een boete heengezonden.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 27 november). <i>Viruswaanzin weer naar Malieveld: 'Schouder aan schouder met politie'; Gemeente: 1,5 meter moet gehandhaafd.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De actiegroep Viruswaanzin demonstreert zaterdagmiddag op het Malieveld in Den Haag.</p> <p>Maar vervolgens werd het onrustig toen onruststokers, onder wie voetbalsupporters, in de omgeving verschenen.</p>	<p>Politieagent van achter met een groep demonstranten</p>		<p>De belangrijkste afspraak die we hebben gemaakt, is dat de organisatie verantwoordelijk is voor het houden van 1,5 meter afstand.</p>	<p>Merkwaardig genoeg demonstreert het collectief juist tegen de afstandsregels.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 26 juni). <i>Betogers Viruswaanzin zondag 'op persoonlijke titel' naar Malieveld; Den Haag verbiedt opnieuw demonstratie.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De actievoerders kondigen daarop aan 'op persoonlijke titel' naar het Malieveld te komen.</p> <p>Dat zegt kopstuk Willem Engel van de groepering.</p>			<p>Viruswaanzin is tegen de maatregelen die het kabinet heeft genomen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, zoals de 1,5 meterregel.</p> <p>Erik van Ginkel: De 1,5 meterregel is</p>	<p>De demonstratie is een gevaar voor de volksgezondheid en er „zijn duidelijke signalen dat er gevreesd moet worden voor ernstige wanordelijkheden”, zegt de gemeente.</p> <p>Het vorige protest van Viruswaanzin, afgelopen zondag, werd ook al verboden.</p>

				waanzin en moet van tafel. Daar staan wij achter.	
Duk, W. (2020, 28 juni). Dit is de man achter Viruswaanzin. <i>De Telegraaf</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Willem Engel (43), aanjager van de Viruswaanzin-demonstraties De tanige, gebruide veertiger met dreadlocks in T-shirt , telg uit een bekende Rotterdamse vastgoedfamilie ,	Foto Willem Engel met veel mensen om zich heen (geen afstand)		Volgens Engel, een dansleraar die ooit biofarmaceutische wetenschappen studeerde, zijn de anderhalvemeterregels en de lockdown op niks gebaseerd. Voor de toekomst heeft Viruswaanzin in plaats van een demonstratie wel een 'unieke actie' in gedachten, want: „De democratische rechtsstaat, dat zijn wij allen.”	Engel deed ooit jarenlang promotie-onderzoek in Leiden, op basis waarvan hij veel weet over aerosolen, maar hij rondde dit project niet af. Critici wezen intussen Engels bevindingen af als 'gevaarlijke pseudowetenschap' .
Jong, M. (2020, 20 juni). 'Viruswaanzin' roept op tot 'liefde en geduld'. <i>De Telegraaf</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Demonstranten dreigen zondag toch naar het Haagse Malieveld te gaan om actie te voeren. Daarnaast roept de organisatie op tot 'liefde en geduld'.		besloot ook Amsterdam een streep door de bijeenkomst op het hoofdstedelijke Museumplein te zetten, waarvoor	De Amsterdamse burgemeester Femke Halsema geeft in een brief te kennen dat zij vreest dat de demonstranten van het Malieveld een omweg naar	De organisatie van Viruswaanzin houdt vol dat de mensen vreedzaam moeten opkomen voor de democratie, die in de ogen van Viruswaanzin onder druk staat.

			zo'n 5000 actievoerders zich hadden aangemeld.	Amsterdam zullen maken	
De Telegraaf (2020, 24 juli). <i>Viruswaanzin verliest kort geding over coronamaatregelen.</i> https://advance-lexis- com.proxy.library.uu.nl/	De actiegroep bestrijdt dat corona gevaarlijker is dan de griep. Jurist Jeroen Pols noemt de uitspraak niet verrassend.	Willem Engel, Jeroen Pols en advocaat Gerben van de Corput	De Staat komt bij zijn afweging van al deze belangen een grote mate van beoordelingsvrijh eid toe. Het is niet aan de rechter in kort geding om een ' battle of experts ' te beslechten", concludeert de rechter.	De rechter schaaft de kritiek onder „populairwetenscha ppelijke discussie over aard, ernst en aanpak van het coronavirus" maar dat dit niet betekent dat de door de overheid gekozen aanpak onjuist is.	Eerder verloor Viruswaanzin twee keer een kort geding tegen het uitvaardigen van een demonstratieverbod op het Malieveld. De actiegroep wil op 1 augustus weer demonstreren en is bezig met de voorbereidingen van een kort geding tegen het RIVM.
De Telegraaf (2020, 1 augustus). <i>Aanhoudingen bij demonstratie Viruswaanzin op Malieveld.</i> https://advance-lexis- com.proxy.library.uu.nl/	De politie heeft tijdens de demonstratie van de actiegroep Viruswaanzin op het Malieveld twee aanhoudingen verricht. De politie vroeg de organisatie daarnaast de aanwezigen op te roepen meer afstand van elkaar te houden. Voorman Willem Engel gaf gehoor aan het verzoek van de politie		Voorman Willem Engel gaf gehoor aan het verzoek van de politie	Op het Malieveld kwamen enkele honderden mensen bijeën om te demonstreren tegen de coronamaatregelen. De gemeente Den Haag had toestemming gegeven voor de betoging.	Eën demonstrant werd opgepakt vanwege het beledigen van een agent en de ander omdat hij zich niet kon identificeren.

<p>De Telegraaf (2020, 13 augustus). <i>Betogers Viruswaanzin zaterdag 'zeker naar de Dam'</i>. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Hoewel de 'demonstratie-rave' van aanstaande zaterdag in Amsterdam door de gemeente is verboden, sluiten de organisaties Viruswaanzin en Bevrijd Nederland niet uit dat er alsnog betogers naar de Dam trekken. Ook de gemeente erkent rekening te houden met een eventuele toestroom van mensen.</p>			<p>Amsterdam verbodt de bijeenkomst vanwege de elementen van vermaak, waardoor de collectieve meningsuiting op de achtergrond is gekomen. Volgens Den Haag is de demonstratie een gevaar voor de volksgezondheid en zijn er „duidelijke signalen dat er gevreesd moet worden voor ernstige wanordelijkheden.” Bovendien zouden de organisatoren niet bereid of in staat zijn om voor een „ordelijk verloop” te zorgen.</p>	<p>De organisaties achter de 'rave' zelf vragen Amsterdammers om zich aan te sluiten bij het protest op het Malieveld in Den Haag op zondag. Ook die demonstratie werd door de gemeente verboden, maar de betogers zijn alsnog van plan actie te voeren.</p> <p>Viruswaanzin is onder andere tegen de 1,5 meterregel. De groep claimt ook dat het virus niet heel gevaarlijk is voor jongeren. Ook zou in de buitenlucht verkeren amper besmettelijk zijn. Data en recente studies lijken daar voorlopig sterk op te wijzen.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 4 augustus). Viruswaanzin verandert naam in 'Viruswaarheid' https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Viruswaanzin hanteert voortaan de naam Viruswaarheid, zo kondigt de actiegroep in haar nieuwsbrief aan.</p>	<p>Actievoerders van Viruswaanzin tijdens een stilteprotest</p>	<p>om zich in vrijheid te ontplooiën</p>	<p>De groep zegt te ijveren voor „het behoud van een democratische rechtsstaat waarin ook onze kinderen</p>	<p>In voorbeeldbrieven wordt gesteld dat de burgemeesters daarmee een ambtsmisdrif zouden plegen, omdat de desbetreffende burgemeester „in het geheel niet over de</p>

		bij de NOS op het Mediapark		nog de mogelijkheid hebben om zich in vrijheid te ontplooiën en een leven te leiden met hun eigen overtuigingen en meningen.”	bevoegdheid beschikt u tot het treffen van dergelijke maatregelen toestemming opdracht te geven.”
--	--	-----------------------------	--	---	---

<p>Peereboom Voller, M. (2020, 28 juni). <i>De Telegraaf</i>. De viruswaanzin is gemuteerd in grootheidswaanzin; Kringen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Soms denk ik dat we in dit land te ruimdenkend zijn als het gaat om andersdenkenden.</p> <p>Engel, een dansleraar die tijdens de lockdown tijd over had en aan de zelfstudie ging, is uitgegroeid tot volksmenner.</p> <p>Zijn volgers, waarin bovengenoemde wappies zijn oververtegenwoordigd, wantrouwen de wetenschap en de regering.</p>		<p>Toch krijgen zij veel ruimte om hun hersenspinsels te ventileren.</p> <p>Engel, een dansleraar die tijdens de lockdown tijd over had en aan de zelfstudie ging, is uitgegroeid tot volksmenner.</p> <p>Engel gooit daarbij extra olie op het vuur door net te doen alsof wij tijdens de drie maanden lockdown een oorlog lang van</p>	<p>Toch krijgen zij veel ruimte om hun hersenspinsels te ventileren. Op sociale media is het nog tot daaraan toe, maar wanneer actualiteitenprogramma's, talkshowtafels en andere traditionele mediakanalen zich laten meevoeren in de wereld der andersdenkenden, vaak zonder enige vorm van kritiek, dan kan dat tot gevaarlijke situaties leiden.</p>	<p>Het suggereert dat er bij andersdenkenden iets van gestructureerde hersenactiviteit aan te pas komt, maar na enkele uren zelfstudie, waardoor ik mijzelf nu een expert mag noemen, waag ik dat te betwijfelen.</p> <p>Er is wel hersenactiviteit, echter niet gestructureerd, maar totaal losgezongen van de realiteit. Met andere woorden: andersdenkenden noemden wij vroeger, in onze hippe jaren, compleet wappie.</p> <p>De andersdenkende houdt van wandelen maar niet te ver van huis want dan valt hij van de</p>
---	---	--	--	--	--

			<p>onze vrijheid zijn beroofd en of de anderhalvemeter, in feite nog de enige maatregel die overeind staat, de duivel is.</p>		<p>platte aarde. Hij is tegen vaccinaties en dus vatbaar voor allerlei ziektes behalve corona; dat is een onschuldig kuchje dat, gefinancierd door Bill Gates, in een Amerikaans laboratorium is ontwikkeld en tegelijkertijd werd uitgerold met 5G waarmee de regering de burgers in politiestaat Nederland onder de duim wil houden.</p> <p>Dit alles weet de andersdenkende zeker: hij heeft er immers een paar uur zelfstudie ingestoken en is daarom een expert.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 27 juni). <i>Viruswaanzin mag niet demonstreren in Den Haag.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De groep die zich verzet tegen de coronaregels had een kort geding aangespannen tegen het verbod van waarnemend burgemeester Johan Remkes om actie te mogen voeren.</p>	<p>agenten op het Malieveld vragen demonstranten weg te gaan en afstand te houden</p>		<p>Daarna ontstonden ongeregelde heden. Ongeveer vierhonderd mensen werden gearresteerd.</p>	<p>Waarnemend burgemeester Johan Remkes van Den Haag verbood ook vorige week een demonstratie van Viruswaanzin, waarop de groep eveneens reageerde met het aanspannen van een kort geding.</p> <p>Remkes vreest opnieuw „ernstige wanordelijkheden.” Bovendien zouden de</p>

					organisatoren volgens de gemeente niet bereid of in staat zijn om voor een „ordelijk verloop” te zorgen.
De Telegraaf (2020, 19 december). <i>'Viruswaan-voorman Willem Engel aangehouden bij demonstratie Hilversum'</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Een van de arrestanten zou Viruswaarheid-voorman Willem Engel zijn geweest.	Na een korte demonstratie bij het Raadhuis, gingen zo'n 60 à 70 mensen door naar het Heksenweitje nabij het Mediapark. Daar werden de demonstranten door de politie weggestuurd		Op een manifestatie op het 18 Septemberplein in het centrum van Eindhoven kwamen enkele honderden mensen af. In Maastricht liepen zo'n tachtig mensen mee in een demonstratie van het station naar het Vrijthof.	In Hilversum kwamen enkele tientallen mensen ondanks een verbod van de burgemeester toch demonstreren . De politie verrichtte daar tien arrestaties . Een van de arrestanten zou Viruswaarheid-voorman Willem Engel zijn geweest.
De Telegraaf (2020, 12 juni). <i>Belgische viroloog bedreigd door anti-lockdown groepering</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	De Belgische viroloog Marc van Ranst (KU Leuven) is bedreigd door de Belgische anti-coronamaatregel groepering Viruswaan- zin.			egin maart maakte de politie van Ieper al eens een proces-verbaal op tegen een Twitteraar die doodsb bedreigingen uitte, in januari schreef een bekende chef-kok doodsb bedreigingen op Twitter, en in juli	De Belgische viroloog Marc van Ranst (KU Leuven) is bedreigt door de Belgische anti-coronamaatregel groepering Viruswaan- zin

				2020 kreeg Van Ranst zelfs politiebescherming na bedreigingen uit extreemrechtse hoek.	
De Telegraaf (2020, 26 november). <i>Celstraf voor relschoppers Viruswaanzin: 'Domme actie'</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Ze legde deels voorwaardelijke celstraffen tot drie maanden op aan relschoppers die rond het Malieveld de confrontatie zochten met de politie en de ME.	Polite in Den Haag	Een explosie van geweld. ” Zo noemt de politierechter de uit de hand gelopen demonstratie tegen coronamaatregelen op 21 juni in Den Haag.		Ze legde deels voorwaardelijke celstraffen tot drie maanden op aan relschoppers die rond het Malieveld de confrontatie zochten met de politie en de ME.
Lengkeek, V. (2020, 25 september). <i>De Telegraaf</i> . Coronapatiënt Matthieu (37) leest doodsverwensingen in ziekenhuis: 'Jij wordt door RIVM betaald'; Viruswaanzin. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/		Coronapatiënt Matthieu Onderdijk (37) in het ziekenhuis in Eindhoven	Waar de 37-jarige Matthieu Onderdijk juist voor wilde waarschuwen, het serieus nemen van het coronavirus, slaat als een boemerang terug in zijn gezicht.	Zo ontvangt hij ook chatberichten waarin hij wordt uitgescholden en met de dood bedreigd.	
Marbe, N. (2021, 7 mei). <i>De Telegraaf</i> . Verhaal André van Duin toont essentie vrijheid. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Na de ondergang van zijn partij door het ontdekte antisemitisme en het recyclen van SS-gedachtegoed, herrees Baudet op de golven van de viruswaanzin,		nadat woede losbarstte over de poster, schoot Baudet in zijn vertrouwde 'ja	Deze groep die verantwoordelijk is voor geweld jegens hulpverleners, ziekenhuizen en	Deze groep die verantwoordelijk is voor geweld jegens hulpverleners, ziekenhuizen en teststraten zet ook een handtekening op de

	verbroederd met Willem Engels terreurgroep .		maar'-stand: 'Al decennia politiseren onze tegenstanders de Oorlog om massale immigratie, Europese machtsfantasieën en moderne kunst te pushen.	teststraten zet ook een handtekening op de 'bevrijdingsposter' die impliciet de vaccinatiecampagne vergelijkt met de Holocaust.	'bevrijdingsposter' die impliciet de vaccinatiecampagne vergelijkt met de Holocaust.
Peereboom Voller, M. (2021, 21 maart). <i>De Telegraaf</i> . Verkleedpartijtje op het Museumplein; Kringen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Zo luiden de hersenkronkels van de man wiens naam we niet meer moeten noemen. De Voldemort van de viruswaan zin behaalde met zijn splinterpartijtje 0,1% van de stemmen, ontstak in woede, beitelde bovenstaande Tien Geboden in de Stenen Tafelen van Facebook, stapte weer naar de rechter – dat voorrecht heeft iedereen in een democratie – en kreeg nul op rekest.		Het verkleedpartijtje werd gecompleteerd door 'voor onze vrijheid strijdende zorgmedewerkers', Het kwaad was echter al geschied .	Het kwaad was echter al geschied. De ratten kropen uit de krochten van de social media en maakten de hashtag #fraude trending. Een rommelig groepje shagrokers, in bij elkaar geraapte camouflagejassen en baretten.	Je kunt erom lachen, maar het is om te janken.
De Telegraaf (2021, 4 januari). <i>Baudet en Engel: ziek</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Ze kunnen mij nog meer vertellen over dat virus, maar voor mij staat het vast dat het bij sommigen uitsluitend de geestelijke vermogens aantast . (Willem Engel)		Waar haalden ze de lef vandaan nu de ziekenhuizen overstromen en ieder normaal	Hij noemt de lockdown een oorlogsmisdaad en wil de verantwoordelijken	Ik weet nog goed dat Willem Engel voor het eerst ten tonele verscheen. Dat-ie een verwaande, arrogante, exhibitionistische blaag met

	Hij is een gevaarlijke ophitser geworden.		mens weet dat de nieuwe coronavariant die in Europa om zich heen grijpt de gezondheidszorg voor grote, misschien wel onoverkomelijke problemen gaat stellen? (benadrukken)	een Neurenberg-proces aandoen.	een messiascomplex was zag ik vrijwel direct.
Viruswaarheid, De Telegraaf					
De Telegraaf (2020, 10 mei 2021). <i>Strafzaak tegen voorman Viruswaarheid uitgesteld : Willem Engel wil getuigen laten horen.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	De strafzaak bij de Haagse politierechter tegen Viruswaarheid-voorman Willem Engel is voor onbepaalde tijd uitgesteld.			Hij riep op om agenten te arresteren middels burgerarrest. 'Ja maar dan moeten we misschien agenten onder burgerarrest gaan stellen, want dit ehhe want ze gijzelen nu hè', zou Engel hebben gepost.	Engel wordt ervan verdacht dat hij op Facebook tijdens het filmen van zijn arrestatie tijdens een onaangekondigde demonstratie op 10 oktober 2020 zijn achterban heeft opgeroepen tot gewelddadig optreden tegen de aanwezige politiemensen.
Belleman, S. (2021, 16 februari). <i>De Telegraaf</i> . Flinkke kloof tussen straatvechters Viruswaarheid en deftig gerechtshof; Een schets van een dag vol juridische	Willem Engel en zijn juridische rechterhand Jeroen Pols wraakten dinsdagmiddag al in de eerste minuten van de zitting de rechters die moesten	Willem Engel en Jeroen Pols in de rechtszaal	De zitting was nog niet eens echt begonnen, of de drie verblufte raadsheren van	Maar van zo'n noodgeval was hier helemaal geen sprake, vond de kortgedingrechter.	De voorzitter liet hen niet uitpraten . Dit zijn procedures tussen advocaten, zei ze streng .

<p>verwikkelingen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>oordelen over de vraag of de avondklok de komende avonden nog geldt.</p>		<p>het hof Den Haag konden de toga alweer uittrekken.</p> <p>Viruswaarheid was in een overwinningsroes en kondigde avondfeesten aan op straat</p> <p>Viruswaarheid slijpt de messen.</p>	<p>Dat deed de deur dicht voor Pols. Hij voelde zich geschokt en wraakte de raadsheren.</p>	<p>Derde reden om te wraken was dat Pols en Engel van de voorzitter niks mochten zeggen.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 26 november). <i>Willem Engel en Jeroen Pols in de rechtszaal.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Willem Engel, voorman van actiegroep Viruswaarheid, moet op 30 maart voor de politierechter in Den Haag verschijnen.</p>			<p>Het Openbaar Ministerie beschuldigt hem van opruiing tegen het openbaar gezag.</p>	<p>Engel staat ook terecht voor het feit dat hij heeft geweigerd de demonstratie onmiddellijk te beëindigen, tegen het gebod daartoe van de burgemeester in, en zich te verwijderen van de locatie.</p>
<p>Van den Heuvel, J. (2021, 19 februari) <i>De Telegraaf</i>. Fred Teeven: jurist Viruswaarheid Jeroen Pols is veroordeelde drugsbaas; Oud-crimefighter herkent crimineel op tv-beelden. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Samen met Willem Engel (44) vormt jurist Jeroen Pols (52) het brein van Viruswaarheid,</p> <p>De huidige voorman van Viruswaarheid bleek volgens de rechtbank als een soort maffiabaas medeverantwoordelijk voor de invoer van megapartijen cocaïne.</p>		<p>Voor de periode dat hij een van de leiders was van een beruchte cocaïnebende vergeet Pols het liefst.</p> <p>mr. Fred Teeven viel van verbazing bijna</p>	<p>Volgens de rechtbank was Pols in 1999 zelfs betrokken bij een wederrechtelijke vrijheidsberoving, ofwel een gijzeling.</p> <p>Ik heb mijn straf uitgezeten en waarom zou ik daar</p>	<p>dat tegen alles is wat te maken heeft met het inperken door corona.</p> <p>Van Engel is bekend dat hij afkomstig is uit een omstreden familie die al jaren strijdt tegen de overheid. Mr. Jeroen Pols zwijgt het liefst over zijn verleden. Vooral de periode dat hij een</p>

			<p>van zijn stoel toen hij de beelden zag van de zitting dinsdag, waarin Viruswaarheid een historisch resultaat behaalde.</p>	<p>iets over moeten vertellen aan de buitenwereld? Ik ben niet een van de leiders van Viruswaarheid, ik ben Viruswaarheid en zal blijven strijden tegen de overheid.</p>	<p>van de leiders was van een beruchte cocaïnebende vergeet Pols het liefst. De huidige 'Don Corona' bleek eind jaren negentig een soort Don Corleone.</p> <p>Fred Teeven zegt zich te verbazen dat Pols zich nu als jurist en medeleider van Viruswaarheid ontpopt als de 'redder der natie' en anderen de maat neemt.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 17 september). <i>Link viruswaarheid.com schakelt door naar site RIVM</i>. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De actiegroep Viruswaarheid, voorheen Viruswaanzin genaamd, is zelf niet te spreken over de actie.</p>	<p>Jeroen Pols (links) en Willem Engel van Viruswaarheid (rechts)</p>		<p>De domeinnaam viruswaarheid.com is niet officieel van de actiegroep, zegt hij</p>	<p>Wij bereiden een rechtszaak voor om deze misleiding te stoppen”, staat op een Twitteraccount met de naam Viruswaarheid te lezen</p>
<p>De Telegraaf (2020, 13 november). <i>De ijdelheid van de deskundoloog</i>. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Willem Engel en zijn Viruswaarheid hebben al aangekondigd de woorden van Kuipers mee te nemen bij een kort geding over de avondklok, dat maandag als mosterd na de maaltijd dient.</p> <p>Donderdagavond, de eerste avond zonder de gehate restrictie, zagen de 'demonstranten' kennelijk geen reden een feestje te vieren en de straat op te gaan.</p>		<p>Zo explosief als de avondklok werd ingeluid, zo geruisloos verdween de meest omstreden coronamaatregel in de vergetelheid.</p> <p>Beter spreken wij van de</p>	<p>Kuipers had even tot tien moeten tellen, dan had hij zich gerealiseerd dat hij hiermee nog meer voeding geeft aan het groeiend aantal landgenoten dat zich niet veel meer van de maatregelen aantrekt</p>	<p>Wordt het niet eens tijd om de zorgbobo's, beddenbazen en alle andere deskundologen de toegang tot de talkshowtafels te ontzeggen? De specialisten spreken elkaar te vaak tegen en schromen niet om zich te bemoeien met het specialisme van een collega waarin zij – het woord zegt het al – niet zijn gespecialiseerd.</p>

			<p>aardappelpuree generatie: een beetje water erover en het spoelt zo weg</p> <p>dat maandag als mosterd na de maaltijd dient</p>		
<p>De Telegraaf (2021, 5 januari). <i>#ikdoenietmeermee-deelnemer met coronaklachten naar het ziekenhuis</i>. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De actie werd vorig jaar september gestart door Viruswaarheid-oprichter Willem Engel.</p>				<p>Minister de Jonge noemde de actie op zijn beurt onverantwoord en gevaarlijk.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 2 december). <i>Avondklok blijft alsnog van kracht; Net op tijd klaar</i>. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Dinsdagochtend bepaalde de rechter in een door actiegroep Viruswaarheid aangespannen zaak dat de avondklok per direct moet worden opgeheven.</p> <p>De politie-eenheden van Den Haag, Rotterdam en Amsterdam hebben Engel dinsdagochtend een felicitatiebericht gestuurd, nadat zijn groep dinsdagochtend door de rechtbank in Den Haag in het gelijk werd gesteld over de avondklok.</p>			<p>De Staat tekende hoger beroep aan en heeft het hof daarnaast in een speciale spoedprocedure gevraagd de werking van dat vonnis uit te stellen.</p>	<p>De sfeer tussen de vertegenwoordiging van Viruswaarheid en vooral de voorzitter van het hof was van meet af aan gespannen</p> <p>RIVM-directeur Jaap van Dissel licht tijdens het betoog van de advocaten van de Staat enkele grafieken toe, om de stelling kracht bij te zetten dat de avondklok nog steeds een noodzakelijke maatregel zou zijn in de bestrijding van het virus. Viruswaarheid heeft daar grote vraagtekens bij,</p>

					volgens de organisatie is de avondklok een te grote inperking van de vrijheid van burgers.
De Telegraaf (2020, 2 december). <i>Uitslag stelling: 'Avondklok moet blijven'</i> ; <i>Deelnemers: Hoger beroep heeft kans van slagen.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Toch geeft men vooral af op Viruswaarheid-voorman Willem Engel die de rechtszaak aanspande.			En het is heel goed dat de regering de avondklok hoe dan ook wil doorzetten, vindt de meerderheid. „Omdat de avondklok het aantal reisebewegingen beperkt en contacten moeilijker maakt.	Volgens iemand anders zou deze „dwarsligger die probeert maatregelen te ondermijnen via rechtszaken eens verplicht op de ic moeten gaan werken.”
De Telegraaf (2020, 21 december). <i>Engel: feestende mensen op straat vanavond.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Dat zei de voorman van Viruswaarheid na de overwinning in de zaak, die hij met de actiegroep had aangespannen, in het programma 1 op 1 op NPO Radio 1.			Of het moet gaan zoals in Tsjechië, waar de premier als in een dictatuur de lockdown heeft gehandhaafd. Dat kan maar dat zou een escalerende keuze zijn”, stelt Engel. (vergelijking met ander land).	Of het moet gaan zoals in Tsjechië, waar de premier als in een dictatuur de lockdown heeft gehandhaafd. Dat kan maar dat zou een escalerende keuze zijn”, stelt Engel.
De Telegraaf (2020, 16 oktober). <i>Ik blijf voorlopig keurig binnen.</i>	Want nog voor het kabinet tegen de beslissing van de rechter in verweering, kraaide Viruswaarheid victorie.		Want nog voor het kabinet tegen de beslissing van	De straten en pleinen zullen vol staan met hossende	Blijf ik een 'lockdownie' , omdat ik er nog steeds van uitga dat alle beetjes helpen?

<https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/>

Het „regime” – ook Willem Engel moest kennelijk nog wennen aan zijn nieuw verworven status van **vrije burger in een vrij land** - zou kansloos zijn, dat wist hij zeker.

Je kunt de **wappie** wel het maatpak van de scepticus aanmeten

de rechter in verweer ging, **kraaide** Viruswaarheid victorie.

Dat valt nog te bezien als het hoger beroep dient, maar nadat hij nagenoeg elke eerdere rechtszaak die hij tegen de Nederlandse staat aanspande verloor, verkeerde Engel dinsdag reeds in een **overwinningsroes**.

mensen om nog een staartje van het carnaval mee te pikken.

Of lonkt de avond en schaar ik me achter de **zelfbenoemde vrijheidsstrijders** die de spertijd aanvechten?

Daarmee zouden de **wappies legitieme coronasceptici** zijn geworden, die niet meer vanuit bedompte achterkamertjes van dansscholen hoeven te opereren.

Zij zijn er namelijk, waarschijnlijk tot hun eigen verbazing, achter gekomen dat zij tóch niet in een dictatuur leven, maar in een rechtsstaat waar de gang naar het tribunaal zowaar kan lonen.

Een even voorbarige als gevaarlijke, welhaast Trumpiaanse oproep aan zijn volgelingen om de rest van de coronamaatregelen dan ook maar aan de laars te lappen. Daarmee liet Engel weer zijn ware aard zien.

<p>De Telegraaf (2020, 3 oktober). <i>Politie schaal op: 'Het wordt een lange nacht'; Oproepen op sociale media de straat op te gaan.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>ot woede van het team van Viruswaarheid</p>	<p>Leegte op het Museumplein op de avond dat de rechter in een kort geding besloot dat de avondklok van tafel moet</p>		<p>Op het Museumplein in Amsterdam was het vooral druk met politie. Agenten in busjes, op de motor en met de fiets waren duidelijk zichtbaar.</p>	<p>De politie heeft dinsdagavond in verschillende steden extra agenten ingezet vanwege de vele oproepen op sociale media om de straat op te gaan voor bijvoorbeeld een feestje.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 13 juni). <i>Thierry Baudet heult met virus-hetters.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>In deze context zal zijn steun 'op de achtergrond' voor Willem ('weg testen, weg modellen, weg coronavaccines') Engel, de dansleraar die sekteleider van Viruswaarheid werd, niemand verbazen.</p> <p>Viruswaarheid presenteert zich zalvende als vreedzaam, maar vervalt onderwijl zienderogen tot een terreurorganisatie die aan agressieve sabotage van het coronabeleid doet.</p>		<p>Een intellectuele liaison is dus gesmeed met viruswaaninnige Frans, die een platform geeft aan krankzinnigen zoals graancirkelorakel Janet Ossebaard</p>	<p>u blijkt dat die migranten onnodig zijn voor zijn doemscenario over het slechten van cultuur en ratio. Dat doet de Forumleider zelf, door politiek cachet te geven aan kwaadwillende gekken die de en en onwetendheid van vermoeide en ongehoorde burgers exploiteren.</p>	<p>Demonstranten worden voorbereid op gewelddadige botsingen, ze worden zelfs op scholen afgestuurd en bestoken zorginstellingen met bedreigingen. Na de verspreiding van de leugen dat coronapatiënten in ziekenhuizen figuranten zijn, werden ernstig zieken met de dood bedreigd door viruswaaninnige schoolje.</p>
<p>De Telegraaf (2020, 21 september). <i>Kamer wil opheldering over observeren burgers.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Zo werden burgergroeperingen als Viruswaarheid onderzocht, en werd er informatie verzameld om voorspellingen te kunnen doen over de naleving van coronamaatregelen.</p>		<p>Burgers moeten nooit zonder enige reden onder het vergrootglas van de overheid komen te liggen, ongeacht hun</p>	<p>Het is niet ethisch, vrijheidsbeperkend en vermoedelijk strijdig met de privacy dat Defensie Nederlanders bespioneert.</p>	<p>In een poging om desinformatie in beeld te brengen, werd door het Land Information Manoeuvre Centre (LIMC) onder meer informatie verzameld over het gedrag van de groepen</p>

			meningen of standpunten.		Viruswaarheid en de Gele Hesjes en gebundeld in rapporten. Het is niet ethisch, vrijheidsbeperkend en vermoedelijk strijdig met de privacy dat Defensie Nederlanders bespioneert.
De Telegraaf (2021, 12 februari). <i>Rechtbank: dragen mondkapje op drukke plekken Amsterdam blijft verplicht.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	De stichting Viruswaarheid en vijf Amsterdammers probeerden via een kort geding onder de mondkapjesplicht uit te komen.	op de Amsterdamse Albert Cuypmarkt worden bezoekers geacht een mondkapje te dragen.		Deze noemde zowel de 1,5 meterregel als de mondkapjesmaatregel goed verdedigbaar. In zijn ogen gaat het daarnaast om een relatief kleine inbreuk op het grondrecht van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.	Zo vindt de rechter het zorgelijk dat ondanks eerder uitgevaardigde minder verstrekende maatregelen het aantal coronapatiënten in Amsterdam snel oploopt. In zijn ogen gaat het daarnaast om een relatief kleine inbreuk op het grondrecht van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.
De Telegraaf (2020, 18 juli). <i>Verzet Dave Roelvink zich tegen coronaregels?</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	De actie bleek geïnitieerd door Willem Engel van actiegroep Viruswaarheid (voorheen Viruswaanzin), die gelooft dat het virus niet met beperkingen kan worden bestreden.		Net nu de storm rondom de bekende Nederlanders die zich tegen de coronaregels keren, is gaan	In het filmpje dat Roelvink heeft verspreid wordt het logo van de Rijksoverheid gebruikt. Het is verboden dit logo te	De actie bleek geïnitieerd door Willem Engel van actiegroep Viruswaarheid (voorheen Viruswaanzin), die gelooft dat het virus niet met beperkingen kan worden bestreden.

			liggen, lijkt het erop dat Dave Roelvink de knuppel weer in het hoenderhok gooit .	verspreiden zonder toestemming van de overheid.	
De Telegraaf (2020, 2 december). Dennis Schouten vindt waarschuwing Willem Engel 'gênant'. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Willem Engel van actiegroep Viruswaarheid heeft zich bedreigend uitgelaten naar Powned-verslaggever Dennis Schouten.			En om zijn woorden kracht bij te zetten, sluit de voorman van de actiegroep af met de woorden: 'Dit is een officiële waarschuwing'.	Willem Engel van actiegroep Viruswaarheid heeft zich bedreigend uitgelaten naar Powned-verslaggever Dennis Schouten.
De Telegraaf (2020, 10 juli). <i>Tal van Nederlanders gestrand: 'Tijdige PCR-test in buitenland vaak moeilijk'; Thuisvliegers wijken uit naar Duitsland.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Opmerkelijk is dat advocaat Gerben van de Corput mede namens de Stichting Viruswaarheid donderdag een kort geding tegen de Nederlandse staat heeft gewonnen.			Limburger Roger Houben schakelt een advocaat in, omdat zijn vrouw in Madeira dreigde te stranden.	Opmerkelijk is dat advocaat Gerben van de Corput mede namens de Stichting Viruswaarheid donderdag een kort geding tegen de Nederlandse staat heeft gewonnen. Vreemd is wel dat de rechter in het vonnis niet toekomt aan het schrappen van de hele aanwijzing, in ieder geval voor Nederlanders.
De Telegraaf (2021, 13 januari). Woede om demonstratie Haarlem: 'Dit valt niet uit te leggen'.	Bij de demonstratie van Vrouwen voor Vrijheid, die ruim 1.000 deelnemers trok, op het Haarlemse Vlooienveld	Een grote groep demonstranten	Fractievoorzitter Louise van Zetten van Hart voor	Verschillende oppositiepartijen zijn verbolgen over	Rutten wil opheldering van de burgemeester: „Dit is natuurlijk heel krom, dit valt

<p>https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>waren ook activist Willem Engel van Viruswaarheid en kamerlid Wybren van Haga van Forum voor Democratie aanwezig.</p>	<p>op het Vlooienveld in Haarlem</p>	<p>Haarlem is verbolgen.</p>	<p>het feit dat de demonstranten geen afstand hielden en zonder mondkapjes demonstreerden.</p>	<p>niet uit te leggen. Op heel veel plekken werd geen afstand gehouden. En je ziet nergens mondkapjes.”</p> <p>Demonstratievrijheid is een groot goed. Maar ik ga de burgemeester vragen of hij de zaak belangrijker vindt dan de regels.”</p>
<p>Viruswaarheid, De Volkskrant</p>					
<p>Kreling, T. (2021, 17 februari). <i>De Volkskrant</i>. Viruswaarheid versus de staat: valt het hof iets aan te rekenen? https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Het is dinsdagochtend half elf en Willem Engel viert als voorman van actiegroep Viruswaarheid zijn grootste juridische overwinning tot dan toe.</p>		<p>Engel en jurist Pols vonden die vliegenvlugge gang van zaken moelijk te verkroppen.</p>	<p>U maakt een grote fout’, schreeuwt hij tegen het Haagse gerechtshof, dat na een rommelige spoedzitting heeft besloten dat de avondklok voorlopig toch van kracht blijft. Engel is woest: ‘De rechtspraak zal zich hierom moeten verantwoorden.’</p> <p>Stel je eens voor dat de staat ongelijk had gekregen, zegt Boogaard, dan hadden duizenden</p>	<p>Hoogleraar staatsrecht Douwe Jan Elzinga (Rijksuniversiteit Groningen) vindt het bijna ondenkbaar dat bijvoorbeeld de minister van justitie de rechterlijke macht onder druk zet. ‘Dat hij zou zeggen: even de agenda leeg vegen, want wij komen eraan. Dat kan gewoon niet. Maar het is wel opvallend dat het nu zo snel ging, daar is vast ergens een ingang voor gevonden.</p> <p>Onbegrijpelijk, vonden Engel en Pols van Viruswaarheid. Maar Van den Brink snapt die argumentatie wel.</p>

				boa's en agenten dinsdagavond voor schut gestaan. 'Die zouden allemaal zijn uitgelachen door virusontkenners.'	
Tempelman, O. (05 juni 2021). <i>De Volkskrant</i> . ING blokkeert rekening Viruswaarheid, Willem Engel dreigt met schadeclaim. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	ING heeft de zakelijke rekening van actiegroep Viruswaarheid geblokkeerd, omdat de bank ondanks herhaalde verzoeken geen inzage heeft gekregen in de gegevens van Willem Engel. De voorman van Viruswaarheid, die nu niet meer bij de rekening kan, wil een flinke schadeclaim indienen tegen de bank.			Hij wil een spoedkort geding als de bank de maatregel niet terugdraait. ING wil het bericht niet bevestigen, omdat het nooit mededelingen doet over klantrelaties. 'Als er een vermoeden bestaat dat er iets niet in orde is, moet de bank de dienstverlening aan de klant stoppen. In elk geval tot de gegevens binnen zijn, en goed gecontroleerd zijn.'	'Dit is een opmaat om mij te ruïneren', zegt de Rotterdamse dansleraar tegen het AD. Willem Engel, het gezicht van het verzet tegen de coronamaatregelen , erkent in het AD dat hij de gegevens eerder niet geleverd heeft.
Von Piekartz, H. (2021, 19 januari). <i>De Volkskrant</i> . Datalek Viruswaarheid: duizenden telefoonnummers en e-mailadressen openbaar.	De persoonsgegevens van duizenden ondertekenaars van een petitie tegen de lockdown waren door gebrekkige beveiliging van de website van			'Dit is een erg knullig datalek', zegt Sijmen Ruwhof, ethisch hacker en	Daarnaast is de privacy van ondertekenaars in gevaar gekomen. Door het lek kon iedereen zien wie de petitie tegen de lockdown

<p>https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>actiegroep Viruswaarheid voor iedereen toegankelijk.</p>			<p>beveiligingsonderzoeker. ‘Het is heel simpel om binnen te komen. Je hoeft daarvoor geen geofende hacker te zijn. Dat maakt dit lek ook zo ernstig.’</p>	<p>ondersteunt. ‘Dat is zeker met de toenemende polarisatie in de samenleving rondom de coronacrisis een probleem’, zegt Ruwhof.</p>
<p>De Volkskrant. (2021, 14 januari). ‘Allerlei regeltjes wat je moet doen’, daar doet de jurist van Viruswaarheid niet aan mee. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Een paar weken geleden kreeg de Rotterdamse advocaat Ton Rhijnsburger ineens een telefoontje van Jeroen Pols, de 52-jarige jurist van protestgroep Viruswaarheid die hij al meer dan tien jaar niet gesproken had</p>		<p>Als Jeroen Pols van leer trekt tegen de coronamaatregelen, trekt hij alle registers open.</p>	<p>‘Een of ander blad had ze afgeschilderd als halve terroristen of zo. Of ik niet een kort geding voor hem wilde doen vanwege smaad.’</p>	<p>Minder deelzaam is de jurist van Viruswaarheid over zijn criminele verleden.</p>
<p>De Volkskrant. (2021, 17 februari). <i>Onrust onder huisartsen na waarschuwing Viruswaarheid: ‘de brief is voor 80 procent intimidatie</i>. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Onder huisartsen is ongerust gereageerd op een brief die zij hebben gekregen van actiegroep Viruswaarheid. Willem Engel, voorman van Viruswaarheid, bestrijdt dat de informatie van het RIVM en de overheid voldoende is.</p>			<p>Er wordt ‘onvoldoende rekening gehouden met de mogelijke gevolgen’ van het vaccin, schrijft een team van artsen dat bij Viruswaarheid aangesloten zou zijn. Zij wijzen de huisartsen erop dat er sprake moet zijn van ‘informed consent’, dat ‘misleidende reclame’ voor</p>	<p>Engel zegt dat hij zelf niet betrokken was bij het versturen van de brief, maar neemt aan dat de adressen inderdaad via de KvK zijn verkregen. Wie precies de artsen zijn die zich hebben aangesloten bij Viruswaarheid, wil Engel niet zeggen. ‘De meesten willen niet bij naam genoemd worden, omdat de gevolgen groot kunnen zijn, maar er zijn een paar namen bekend.’</p>

				geneesmiddelen verboden is en dat bepaalde risico's van het vaccin niet onderzocht zijn.	
Kraak, H. (2020, 19 augustus). <i>De Volkskrant</i> . Bedreigingen aan verzorgingshuis na oproep Viruswaarheid, BN'ers komen terug van #ikdoenietmeermee. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	In een Facebookbericht op 10 september van Willem Engel, voorman van actiegroep Viruswaarheid (voorheen Viruswaanzin, red.) hekelde hij het feit dat woonzorgcentrum Guldenakker dichtging wegens meerdere coronabesmettingen.		Bij Jinek kreeg Famke Louise de ruimte om haar zorgen uit te spreken over het feit dat mensen hun baan kwijtraken en bedrijven failliet gaan.	Een emotionele mevrouw begon vrijwel direct te schelden, en zei dat ze hoopte dat ik ook corona zou krijgen, dat ik een pijnlijke, langzame en eenzame dood zou sterven.	Medewerkers van een woonzorgcentrum in het Brabantse Goirle zijn meermaals met de dood bedreigd na een Facebookbericht van coronascepticus Willem Engel. Het ging zo'n acht dagen door, en heeft een enorme impact op de receptiemedewerkers gehad. En dat kwam boven op de emotionele gesprekken met familieleden, mantelzorgers en onze bewoners zelf naar aanleiding van de sluiting.' Ondertussen krabbelen steeds meer BN'ers terug nadat ze de afgelopen dagen hun fans hadden opgeroepen zich inzake coronamaatregelen kritisch op

					te stellen, onder de slogan #ikdoenietmeermee. Deze campagne kwam eveneens tot stand onder invloed van coronascepticus Willem Engel.
Feenstra, W. (2021, 29 mei). <i>De Volkskrant</i> . Staat krijgt gelijk in hoger beroep: avondklok rechtmatig ingevoerd. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Dat heeft het Haagse gerechtshof vrijdag bepaald in een door actiegroep Viruswaarheid aangespannen proces tegen de staat.		Dan wordt de 'lat' te hoog gelegd , staat in het vonnis. Die laatste rechterlijke uitspraak bracht veel teweeg : de overheid stelde een 'turbo-spoedappel' in en timmerde in allerijl een spoedwet in elkaar om de avondklok een nieuwe juridische basis te geven.		
De Volkskrant. (2021, 22 mei). <i>Avondklok moet van rechter direct worden opgeheven, Rutte roept Nederland op zich aan de</i>	De rechtbank haalde dinsdag een streep door de omstreden avondklok in een door protestgroep Viruswaarheid aangespannen kort geding.		'Ten overvloede' werkt het kabinet aan een vervangende	Dat de Tweede Kamer in een spoeddebat in januari de invoering	De rechtbank haalde dinsdag een streep door de omstreden avondklok in een door protestgroep Viruswaarheid

<p><i>maatregel te blijven houden.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De uitspraak van de rechter in Den Haag is een klinkende overwinning voor de coronaseptische vereniging Viruswaarheid. Het is ook een blamage voor het kabinet, dat de afgelopen weken benadrukte hoe onontbeerlijk de avondklok was in het drukken van de besmettingscijfers.</p>		<p>spoedwet, voor het geval dat de rechter bij zijn standpunt blijft.</p>	<p>van de avondklok nog wel besprak, is volgens de rechter juist extra bewijs voor het illegitieme karakter van de maatregel.</p>	<p>aangespannen kort geding. De uitspraak zou dinsdag in principe direct ingaan. Maar de Nederlandse staat heeft dinsdagmiddag aan het gerechtshof gevraagd de uitspraak te schorsen en het ingediende hoger beroep af te wachten.</p>
<p>Versteegh, W. (2021, 25 mei). <i>De Volkskrant</i>. Tweede Kamer, let ook op de onbedoelde gevolgen rvan een wet. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>In het interview met de twee hoofdredacteuren zegt Pieter Klok dat ‘volgers van Viruswaarheid een sterftecijfer van 2 procent minder erg vinden dan hun vrijheid inleveren’.</p>				
<p>De Volkskrant. (2021, 6 mei). <i>De bescherming tegen corona begint de trekjes van een gevangenis te krijgen</i>. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Van actiegroep Viruswaarheid die de avondklok aanvocht, tot de groep experts die nu weleens coronavrije ‘groene’ zones wil zien: voor steeds meer mensen is de coronacrisis in plaats van een gevecht tegen het virus zelf, een strijd tegen de maatregelen geworden.</p>		<p>Een beetje potsierlijk dat we dat moeten beleven met dichte winkels, gesloten scholen, een avondklok en op je verjaardag of kraamfeest maar één bezoeker.</p> <p>Intussen onderging het kabinetsbeleid een stille metamorfose,</p>	<p>Kon men aanvankelijk schermen met de beelden van doodzieke patiënten en afgetobde zorgmedewerkers, tegenwoordig draait het om een veel abstractere werkelijkheid, van een ziektegolf die vooralsnog alleen bestaat op papier, in de grafieken van het RIVM.</p>	<p>Vastbesloten lijkt het kabinet om het virus, met al zijn nieuwe varianten, onder de duim te houden. Maar de maatschappij kan voor al die ijver steeds minder begrip opbrengen.</p> <p>Maar weerklink vindt de oproep volop. Van actiegroep Viruswaarheid die de avondklok aanvocht, tot de groep experts die nu weleens coronavrije ‘groene’ zones wil zien: voor steeds meer mensen is de coronacrisis in plaats van een gevecht tegen</p>

			van het gevecht met een ziekte die overal aanwezig was, naar het voorkomen van zoveel mogelijk nieuwe besmettingen.		het virus zelf, een strijd tegen de maatregelen geworden.
Du Pre, R. (2021, 20 februari). <i>De Volkskrant</i> . Ondanks de lockdown oogt het Plein min of meer als vanouds. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Het voetstuk van het standbeeld van Willem van Oranje kreeg als tekst: ‘Mondkapjes is slavernij.’ Een aardige weerspiegeling van de stemming, als aanhangers van #viruswaarheid of andere clubs met een diepe twijfel jegens het coronabeleid van de regering naar het Plein trekken om te demonstreren.		De stemming kan zo goed zijn dat een ijscokarretje langs zij komt en aardig wat klandizie krijgt. Zij kan ook zodanig omslaan dat een paar agenten met platte pet ternauwernood het vege lijf weten te redden of dat een Kamerlid op intimiderende wijze wordt staande gehouden en gevolgd.	Dat laatste voorval – CDA-Kamerlid Pieter Omtzigt was het mikpunt – was voor Kamervoorzitter Khadija Arib al eerder reden om aan de bel te trekken. In een woensdag openbaar gemaakte brief aan de Haagse burgemeester Jan van Zanen doet ze dat opnieuw.	Arib suggereert dat het optreden van demonstranten dat contact kan bemoeilijken . Ze vertelt dat politici de laatste weken vaak langs allerlei sluiptwegen onder begeleiding het gebouw moeten verlaten omdat de ingang aan de Pleinzijde moet worden afgesloten.

<p>Mebius, D. (2021, 3 april). <i>De Volkskrant</i>. Teleurstelling na getouwtrek avondklok, al blijven de straten grotendeels leeg. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Maar de dag die voor actiegroep Viruswaarheid zo triomfantelijk begon, eindigt in een voorlopige domper.</p>				
<p>Vreeken, R. (2021, 20 april). <i>De Volkskrant</i>. Virusontkenners en andere coronaseptici kapen steunactie voor zorgmedewerkers, https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Virusontkenners en andere coronaseptici hebben een steunactie voor zorgmedewerkers gekaapt.</p>		<p>De campagne roept vanaf maandagmiddag 13.00 uur alle Nederlanders op steun te betuigen aan de mensen in de zorg – want net als in het voorjaar ‘piept en kraakt het bij artsen en verpleegkundigen’.</p>	<p>De tegencampagne heeft het beeldmerk van de artsen overgenomen in eigen posters met daarop teksten zoals: ‘Waarom is de regering er niet voor ons?’, ‘Zullen mijn kinderen nog wel een leuke toekomst hebben?’ en ‘Al het geld naar de grote bedrijven?’ Met daarbij iedere keer de vermelding: #ditismijnzorg.</p>	<p>Het gevolg: de hashtag was zondagavond al trending op Twitter, nog voordat de artsen campagne van start was gegaan. De tegenactie werd in gang gezet door een rondzingend WhatsApp-bericht, dat onder meer van Viruswaarheid-oprichter Willem Engel zou komen.</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 16 november). Noodbevel Amsterdam om demonstratie op Museumplein te beëindigen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Aanhangers van de actiegroep Viruswaarheid worden ook verwacht.</p>			<p>De gemeente verbood het protest op het Museumplein, maar gaf toestemming voor een betoging in het Westerpark met maximaal</p>	<p>De demonstratie is georganiseerd door een actiegroep genaamd ‘Nederland in verzet, weg met dit kabinet’, opgericht door de Amstelveener Michel Reijnga. Hij kondigde eerder deze week aan op het Museumplein te zullen</p>

				vijfhonderd aanwezige	demonstreren tegen de regering in algemene zin, en tegen het coronabeleid in het bijzonder. Ondanks een verbod kwamen daar honderden mensen op af.
Tempelman, O. (2021, 3 april). <i>De Volkskrant</i> . Veel BN'ers hebben vragen over corona. Het antwoord: een complot. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Op de lijst van 'wakkere BN'ers' die Viruswaarheid-leider Willem Engel op Facebook publiceerde, staan naast Kroes onder anderen Robert Jensen, Ferry Doedens, voormalig K3-lid Josje, Dick Maas, Brian Roy, Fajah Lourens en Marga Bult.		Waar Kroes slechts nog hintte op het boosaardige plan dat achter de covidcrisis zou schuilen, zijn andere BN'ers inmiddels ' out ' als complotdenker – al geven zij zelf de voorkeur aan termen als 'realisten', of 'wakkeren'.	De ophef was groot toen in maart rapper Gers Pardoel op zijn socialemediakanalen opriep elkaar juist wél te knuffelen, en ook influencer Anna Nooshin moest in juli boete doen toen bleek dat haar feestje wel erg knus was geweest. Beroemdheden werden nog strenger aan de normen gehouden dan de mensen thuis.	De coronacrisis leent zich uitstekend voor complotdenken, zegt Jaron Harambam, onderzoeker van complottheorieën aan de KU Leuven.
De Volkskrant. (2020, 19 juni). <i>Rechter zet streep door verplichte coronatest terugkerende reizigers</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	De zaak tegen de staat was aangespannen door jurist Jeroen Pols van de actiegroep Viruswaarheid		Maar volgens hoogleraar Algemene Rechtswetenschap Jan Brouwer van de	Zijn gezin verblijft in Tanzania en moest verplicht een negatieve coronatestuitslag laten zien om aan	De zaak tegen de staat was aangespannen door jurist Jeroen Pols van de actiegroep Viruswaarheid. Zijn gezin verblijft in Tanzania en moest verplicht

			Rijksuniversiteit Groningen is met de uitspraak van de Haagse rechtbank de maatregel ‘van de baan’.	boord van het vliegtuig te stappen.	een negatieve coronatestuitslag laten zien om aan boord van het vliegtuig te stappen.
De Volkskrant. (2020, 14 oktober). Rechter moet oordelen over ‘hygiëne-nikab’. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	‘De afgelopen vijf maanden wordt ons leven beheerst door talrijke gedragsinterventies’, betoogt Jeroen Pols van de Actiegroep Viruswaarheid, die zich bij Gietelink heeft aangesloten.		De spanning is te snijden , maandag in de rechtbank van Amsterdam. ‘Fundamentele grondrechten’ staan er tegenover het beschermen van de ‘publieke gezondheid’. Dit is een rechtszaak die met argusogen zal worden gevolgd door ambtenaren, politici en bezorgde burgers.	In Amsterdam en Rotterdam wordt die mondkapjesplicht gezien als een belangrijke maatregel tegen de verdere verspreiding van het coronavirus.	Bij de rechtbank in Amsterdam dient een kort geding tegen de plicht om in bepaalde delen van de stad een mondkapje te dragen. Eisers noemen de maatregel ‘misdadig’. Volgens Pols is het virus ongevaarlijk voor 98 procent van de bevolking en is de sterfte even hoog als bij de griep. ‘Er is geen sprake van een uitzonderingssituatie, ziekenhuizen en mortuaria zijn leeg.’ Mondkapjes dragen volgens Pols zelfs bij aan de verspreiding van het coronavirus en zorgen voor een vals veiligheidsgevoel. Oftewel, stellen zij, de maatregel is ‘misdadig’ en is

					alleen bedoeld om mensen bang te maken.
De Volkskrant. (2021, 5 februari). <i>Verplicht mondkapje in Amsterdam mag van rechter</i> . https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Protestgroep Viruswaarheid en de Amsterdamse cultureel ondernemer Ab Gietelink waren naar de rechter gestapt om de draagplicht aan te vechten.		Rechtsgeleerden trokken meteen fel van leer toen duidelijk werd dat in bepaalde delen van Amsterdam (en Rotterdam) de maatregel vanaf 5 augustus zou worden ingesteld.	Bijvoorbeeld met als doel gezondheidsschade te voorkomen. Volgens de rechtbank moet de draagplicht als een ‘relatief kleine inbreuk op het grondrecht van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer’ worden gezien.	Jurist Jeroen Pols van Viruswaarheid schetste het mondkapje maandag bij de rechtbank als een ‘nutteloos stukje stof op het gezicht’ dat, bij verplicht dragen, een ‘fundamentele’ inperking van de grondrechten van de inwoners, ondernemers en bezoekers van de stad betekent. De veiligheidsregio erkende in de rechtbank dat het dragen van zo’n masker tot ‘ongemak en ongenoegen’ kan leiden, maar meer ook niet. Onder anderen de Leidse hoogleraar staatsrecht Wim Voermans hekelde de manier waarop de maatregel werd ingesteld.
Mesters, B. (2021, 27 maart). <i>De Volkskrant</i> . De gevolgen van de coronapandemie leren ons uiteindelijk veel over onszelf. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Tijdens een demonstratie tegen de nieuwe coronawet liepen er kinderen rond met jodensterren, de voorman van Viruswaarheid Willem Engel vergeleek met droge ogen de maatregelen tegen corona met de jodenvervolging, en de		De sterke aantrekkingskracht van zeer onwaarschijnlijke theorieën is misschien niet verwonderlijk als	Dat is een bekend patroon, dat we ook kennen van de Spaanse Griep aan het einde van de Eerste Wereldoorlog.	

	ministers uit de ploeg van Rutte-III worden uitgemaakt voor landverraders.		een open en dynamische samenleving min of meer zomaar ineens verandert in een cultuur van afstand en isolatie.	En toch verdient de parallel tussen oorlog en pandemie aandacht, al is het maar omdat deze ook voorkomt in het werk van een van de grootste chroniqueurs van de epidemie : Albert Camus, in zijn fameuze roman De pest .	
Korteweg, A. (2020, 16 oktober).Giel Beelen komt weer niet opdagen voor eigen ochtendprogramma: ‘Ik ga een wekker kopen’. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Vorige week oogstte de dj ook al kritiek, omdat hij Viruswaarheid-voorman Willem Engel een podium gaf op NPO Radio 2, de best beluisterde zender van Nederland.				Vorige week oogstte de dj ook al kritiek, omdat hij Viruswaarheid-voorman Willem Engel een podium gaf op NPO Radio 2, de best beluisterde zender van Nederland.
De Volkskrant. (2021, 14 januari). Je hoeft geen misleidende Facebookfilmpjes te kijken om feitenvrije beweringen te doen. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Daarna bleek die goudeerlijke timmerman een adept van het gedachtengoed van de dansleraar van Viruswaarheid.		Ruim een week na de ontmaskering van die onbevangen timmerman door Bouyeure ging ik het veilige dorpscafé binnen waar bij 80	Daar zat een facebooker van plusminus 35 in zijn blote kont op zijn handdoek aan twee vitale senioren uitgebreid te vertellen wat ‘een gewone Tilburgse	Als je actief bent op sociale media, word je eerst op de hoogte gebracht van een ‘schokkend telefoongesprek met het RIVM’ en daarna van het feit dat het oplichterij was. Omdat ik digibeet ben, was de volgorde bij mij precies omgekeerd.

			graden 'thermische desinfectie' plaatsvindt en virussen kansloos zijn, u weet het, de sauna.	timmerman' in al zijn onschuld te weten was gekomen van het RIVM.	Daarna bleek die goudeerlijke timmerman een adept van het gedachtengoed van de dansleraar van Viruswaarheid.
De Volkskrant. (2021, 3 maart). Zou het internet dan eindelijk een vorm van schandpalen hebben gevonden die voor iedereen werkt? https://advance-lexis- com.proxy.library.uu.nl/	Het dystopische verjaarspartijtje werd ook gedeeld op het Twitteraccount van Viruswaarheid.		Zoek op Google naar plaatjes van de hel en je ziet rood omlijste silhouetten met hun handen in de lucht.	De café-eigenaar moest boeten voor elke dronken schim in zijn etablissement.	Aan een feestelijk versierde tafel zitten kinderen Lang zal ze leven te zingen. Een slagroomtaart staat klaar om te worden aangesneden. Maar dan — veel kabaal! — wordt de voordeur ingetrapt. Een arrestatieteam valt binnen, glas vliegt rond, het plafond komt omlaag. Gillen. Huilen. Chaos. 'Is dit onze toekomst?' verschijnt in witte letters in beeld. 'Of staan we op? Laat je horen'.
Viruswaanzin, De Volkskrant					
Verhoeven, K. (2021, 29 mei). <i>De Volkskrant</i> . Klopt het wat actiegroep Viruswaanzin beweert? https://advance-lexis- com.proxy.library.uu.nl/	En dat is de bovengrens, zegt Viruswaanzin-oprichter Willem Engel desgevraagd	Een demonstrant op het Malieveld.	Inderdaad heeft het virus een gastheer nodig om te overleven; zeker in ultraviolet licht wordt het snel afgebroken.		Maar de redenering van Engel - ventileer, en je bent van alle problemen af - houdt óók weer geen steek .

<p>De Volkskrant. (20210 25 juli). <i>Viruswaanzin verliest kort geding.</i> https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De actiegroep Viruswaanzin heeft het kort geding tegen de staat verloren.</p>			<p>'Met die keuzes is niet iedereen in Nederland het eens. Er is veel (populair-)wetenschappelijke discussie over aard, ernst en aanpak van het coronavirus. Dat betekent echter niet dat de door de staat gekozen aanpak evident onjuist is.'</p>	<p>De uitspraak komt niet als een verrassing. Kennelijk had ook Viruswaanzin zelf, die zich als juridische partij in de rechtszaak presenteerde als Stichting Viruswaarheid.nl, er van tevoren weinig vertrouwen in.</p> <p>Viruswaanzin had naar voren gebracht dat corona niet gevaarlijker is dan bijvoorbeeld de griep. Die opvatting zou door wetenschappers gedeeld worden.</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 6 juli). [Viruswaanzin Rechtbank in Den Haag buigt zich over...]* https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl</p>	<p>Rechtbank in Den Haag buigt zich over wrakingsverzoek van de actiegroep Viruswaanzin.</p>				
<p>Le Clercq, A. (2020, 23 juni). <i>De Volkskrant.</i> Hoe kon het zo uit de hand lopen op het Malieveld? https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De demonstratie werd georganiseerd door actiegroep Viruswaanzin. Boegbeeld is Willem Engel.</p> <p>De aanhangers plaatsen vraagtekens bij de wetenschappelijke onderbouwing van de RIVM-richtlijnen.</p>		<p>Er werd een omvangrijk programma met sprekers en bekende dj's opgetuigd.</p>	<p>'Wij kunnen je niet tegenhouden om toch naar het Malieveld in Den Haag te komen! Als je komt, kom dan in liefde en houd het geweldloos en veilig.'</p>	<p>De groep die toch naar het Malieveld kwam, was divers. Er waren hippie-achtige types, mensen met colbertjes en ouders met kinderen.</p> <p>Er kwamen ook reischoppers en voetbalhooligans naar Den Haag. Volgens burgemeester Remkes waren</p>

				Wij laten ons niet meer opsluiten in onze huizen', riep een demonstrant door een megafoon. 'Wij houden geen anderhalve meter meer van de mensen van wie wij houden.'	ze uit op vechten met de politie.
Lieshout, M. (2020, 3 augustus). <i>De Volkskrant</i> . Blijmoedig protest tegen de terreur van corona. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Het is voor politiefunctionarissen (vitaal beroep) en vertegenwoordigers van de media (ook vitaal) niet zonder risico om zaterdagmiddag op het Haagse Malieveld tussen de pakweg tweeduizend koppige menigte te lopen van aanhangers van Viruswaanzin en andere bestrijders van het coronabeleid .		Dat laatste gebeurt, zo blijkt als de bijeenkomst vordert, niet echt maar een kniesoor die erop let.	Journalisten zijn vermoedelijk fout of gevaarlijk, in de ogen van Engel althans, omdat die aan de leiband van de staat en zekere wetenschappers lopen. Coronacrisis? Wat zóú de coronacrisis, is de boodschap die zaterdag over het Malieveld wordt uitgestrooid. We zitten midden in een democratische crisis waarin fundamentele	Wel klinkt vanaf het podium uit de mond van dansleraar, tevens gezicht van Viruswaanzin Willem Engel een op enigszins dreigende toon uitgesproken boodschap. 'Politiemensen? Journalisten? Fotografeer ze! Leg ze vast!' Het zijn allerminst allemaal 'gekkies' (troetelnaam voor Viruswaanzin-aanhangers) die zich deze middag in Den Haag hebben verzameld.

				vrijheden worden aangetast.	
<p>Visser, J.. (2020, 3 juli). Mark Rutte stond erbij alsof hij door een coronapatiënt vol in zijn gezicht was geniest. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>En de verwarring is nog niet voorbij, want het touwtrekken tussen eiser Viruswaarheid (nooit 'Viruswaanzin' zeggen) gaat dus nog even door.</p>	<p>Een verwarrende soap? En de verwarring is nog niet voorbij, want het touwtrekken tussen eiser Viruswaarheid (nooit 'Viruswaanzin' zeggen) gaat dus nog even door.</p> <p>Premier Rutte stond erbij alsof hij door een coronapatiënt vol in het gezicht was geniest.</p>		<p>Voorzieningenrechter Hoekstra verklaarde dinsdag dat geen sprake was van 'de bijzondere spoedeisendheid' die voorwaarde is voor het activeren van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag (Wbbbg). Die is bedoeld voor dijkdoorbraken, 'de bezetting van Groningen door de Russen' en andere spoedeisende calamiteiten.</p>	<p>Premier Rutte en minister van Justitie Grapperhaus stonden dinsdag vroeg in de middag achter hun katheders voor een persconferentie. Het was geen verheffend gezicht. Hier stonden twee mannen die wisten dat ze onzorgvuldig hadden gehandeld, blijkt hadden gegeven van onvoldoende kennis van het staatsrecht en waren afgegaan.</p> <p>Intussen weet niemand, zelfs Jaap van Dissel niet, wat het precieze effect van de Avondklok nu eigenlijk is.</p>
<p>Mebius, D. (2020, 20 juni). Geen coronawet in zomer. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De organisatie Viruswaanzin wil zondag op het Haagse Malieveld demonstreren tegen de nieuwe coronawet.</p>			<p>Met het uitstel van de wet komt De Jonge tegemoet aan zorgen in de Kamer,</p>	<p>De gemeente verwacht een opkomst van zeker 10 duizend mensen, omdat Viruswaanzin het protest wil</p>

				die zich onder druk gezet voelde. Een nieuwe ingangsdatum durft het kabinet nog niet te prikken voor de coronawet, die de huidige noodverordeningen ter bestrijding van het coronavirus moet vervangen.	omkleden met optredens van bekende dj's. In de aanmelding van het protest zei Viruswaanzin slechts honderd aanwezigen te verwachten.
Al Ali, W. (2020, 4 augustus). Is rechtszaak tegen mondkapjesplicht kansrijk? https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Direct na die aankondiging riep actiegroep Viruswaanzin inwoners op om de bestuurders aansprakelijk te stellen voor deze ' criminele maatregel '.		De activisten van Viruswaanzin zijn er duidelijk op uit om hun principiële bezwaren snel voor de rechter uit te vechten .	De noodverordening zou een te grote inbreuk zijn op de burgerrechten. Kan zo'n plicht juridisch gezien wel? Volgens hem doet de plicht afbreuk aan artikel 10 van de Grondwet, het recht op 'eerbiedigen van de persoonlijke levenssfeer'.	De activisten van Viruswaanzin zijn er duidelijk op uit om hun principiële bezwaren snel voor de rechter uit te vechten .
De Volkskrant. (2021, 14 januari). Schuld, schaamte en confronterende keuzen na een	Een groepering die dat bewust doet, Viruswaanzin, hoort vandaag de uitspraak in een kort geding tegen de staat.		Coronacrisis zet overheid voor het blok	Terwijl het oplaaien van besmettingen in het buitenland vaak juist tot aanvullende mondkapjesregeling	Het aantal mensen dat zich er weinig aan gelegen laat liggen is groeiende, zo blijkt. Een groepering die dat bewust doet , Viruswaanzin,

<p>besmetting. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Gedragswetenschappers vinden dat het de overheid niet past een groepering als Viruswaanzin zwijgend weg te zetten als een onbetekenende minderheid.</p>			<p>en leidt, geldt zo'n plicht in Nederland alleen nog voor het reizen per vliegtuig of openbaar vervoer.</p>	<p>hoort vandaag de uitspraak in een kort geding tegen de staat.</p>
<p>Keulemans, M. (2020, 22 juli) 'Het virus is klaar', en andere dwarse ideeën. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>et RIVM kan eenvoudigweg niet bewijzen dat het covid-19-virus zich überhaupt nog in Nederland bevindt', stelt actiegroep Viruswaanzin in haar dagvaarding van de staat.</p>		<p>Spannend, maar De Vries houdt een slag om de arm.</p>	<p>Want de testuitslag is niet zoïets als een lampje dat wel of niet gaat branden, maar een grafiek met een bepaalde vorm.</p>	<p>Volledig uit de lucht gegrepen is de gedachte niet, erkennen experts.</p> <p>'Dat zijn aantallen die je niet kunt verklaren met valspositieven', zegt internist-infectioloog Kees Brinkman van het OLVG in Amsterdam.</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 13 oktober). Achteraf selectief winkelen door je uitspraken is makkelijk. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>talkshowaandacht voor RIVM-critici Maurice de Hond en Willem Engel doet mij denken aan de hype rondom Octopus Paul tien jaar geleden.</p>		<p>Een andere strategie is om, naast een paar discutabele uitspraken ook een flink aantal open deuren in te trappen, zoals 'besmetting vindt met name plaats op plekken waar mensen bij elkaar komen'.</p>	<p>Octopus Paul was destijds een van de sterspelers van de WK voetbal - naast Sneijder en Robben. Dit dier wist namelijk bij alle zeven wedstrijden van het Duitse elftal en bij de finale de winnaar juist te voorspellen.</p>	<p>Door zich niet gehouden te voelen aan de methodologisch-wetenschappelijke spelregels eisen ze een autoriteit in het debat op die hen niet toekomt.</p> <p>Viruswaanzin op een platform hijzen is dodelijk.</p>

<p>Tempelman, O. (2020, 30 juni). Willem Engerd. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Er zijn mensen die Willem Engel, boegbeeld van Viruswaanzin, Willem Engerd noemen omdat hij alternatieve feiten over corona van stal haalt.</p>			<p>De bevolking' telde zondag 200 leden, geen 17,4 miljoen.</p>	<p>Het is wat de bevolking wil.' Mensen die spreken namens 'het volk' of 'de bevolking', spreken altijd maar namens een déél van de bevolking - en zijn bijna altijd engerds</p>
<p>Le Clercq, A. (2020, 22 juni). 'Actie? Wij zijn aan het picknicken'. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>De betoging werd vorige week op sociale media aangekondigd door Viruswaanzin, een actiegroep die felle kritiek levert op het overheidsbeleid.</p>		<p>Betogers wachten in de luwte om weg te kunnen.</p>	<p>Weerzinwekkend, zoveel politiemacht,' zegt een lange man in sportkleding die niet met zijn naam in de krant wil.</p>	<p>In eerste instantie houden de betogers zich op aan de rand van het veld. Een man met een megafoon wil de rust bewaren als het drukker wordt. 'We laten ons niet wegsturen, maar zeker niet arresteren.</p> <p>Later klinken leuzen als 'Vrijheid boven alles' en 'Vrede op aarde'.</p> <p>ien minuten voor het beoogde einde roert een groep mannen in zwarte kleding en gezichtsbedekking zich. Hooligans uit heel het land</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 13 september). Betogers negeren demonstratieban. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Viruswaanzin mag zondag geen demonstratie houden op het Malieveld, maar de groep gaat er toch heen. Dat zegt voorman Willem Engel.</p>		<p>De gemeente Den Haag verbood het protest vrijdag met het oog op de volksgezondheid.</p>		

<p>De Volkskrant. (2020, 27 juli). Wantrouwen heeft de mantel der liefde aangetrokken. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Wendy Kroeze heet ze, een psycholoog uit Nijmegen die zondag in de trein naar Den Haag stapte om zich aan te sluiten bij het protest van de actiegroep Viruswaanzin.</p> <p>Haro Kraak deze week een interessant profiel schreef. 'Geduld en liefde' is het motto van de Rotterdamse dansleraar, en dus zegt hij dingen als 'de media dienen echt met geduld en liefde constant gewantrouwd te worden'.</p>			<p>Allereerst natuurlijk vanwege de twee witte mondkapjes die ze als een soort beha om haar borsten heeft gebonden, zoals Ariel de kleine zeemeermin dat in 1989 al met schelpen deed.</p>	<p>Trouw deed ze deze week haar verhaal en benadrukte nogmaals dat ze strijdt voor 'liefde en verbinding'. Desalniettemin vertelde ze in één adem door dat ze denkt dat corona 'een hoax' is.</p> <p>Des te meer ruimte is er voor wantrouwe waanzin, een wereldbeeld dat tot in de kleinste details in negativiteit is gestold.</p> <p>Dus blijft het opletten in deze tijd van wereldwijde onzekerheid en onrust. Sommige liederen staan klaar om ons stevig aan de borst te drukken, terwijl ze stiekem maar weinig te liefde te vergeven hebben.</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 13 september). Het is een complot. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Aangezien zij economisch gezien niet gebaat zijn bij groepsimmuniteit zijn door de farmaceuten in het diepste geheim vele antivaccinatie-actiegroepen opgericht, zoals bijvoorbeeld QAnon en Viruswaanzin</p>			<p>Om met de legendarische woorden van Johan Cruijff te spreken: 'Je gaat het pas zien als je het doorhebt.</p>	<p>Door de stijgende welvaart en verbeterde gezondheidsomstandigheden wereldwijd loopt de farmaceutische industrie veel inkomsten mis.</p> <p>Bij de introductie van covid-19 heeft de farmaceutische industrie dan ook veel geld</p>

					geïnvesteed in de ontwikkeling van vaccins. Hiermee voorkomen zij dus groepsimmunitet en waarborgen zij hun invloedrijke machtspositie, gesteund door de politieke leiders die daarmee ook hun eigen machtsposities veiligstellen.
De Volkskrant. (2020, 27 november). Trial by media. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/		Willem Groeneveld (Sikkom) bij zijn thuis ingegooid raam.	Bij de Limburgse regiozender L1 is justitieverslaggever Bas Dingemane regelmatig de klos	Bij sommige zenders, zoals Omroep West, zijn voor verslaggevers steekwerende vesten aangeschaft.	Het verdacht maken van journalisten werd met dank aan Baudet, Wilders, Kuzu, Trump en Viruswaanin gewoon Bij sommige zenders, zoals Omroep West, zijn voor verslaggevers steekwerende vesten aangeschaft. Het gevaar komt nu van de gewone Nederlander. En dat is wel zo verontrustend.
Hotse Smit, P. (2020, 2 november). Virusontkenners kapen hashtag van steunactie voor zorgmedewerkers. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/	Virusontkenners en andere coronaseptici hebben een steunactie voor zorgmedewerkers gekaapt.		De Artsenfederatie is verrast dat hun goedbedoelde actie, die losstaat van het regeringsbeleid,		Willem Engel van Viruswaanin ontkent desgevraagd achter de tegenactie te zitten, maar zegt het wel een goede stunt te vinden.

			<p>het mikpunt is geworden.</p> <p>De tegenactie werd in gang gezet door een rondzingend whatsappbericht</p>		<p>Het tekent volgens de artsenwoordvoerder de sfeer waarin massaal applaus voor de zorg heeft plaatsgemaakt voor agressie en intimidatie.</p> <p>De tegenactie werd in gang gezet door een rondzingend whatsappbericht, dat onder meer van Viruswaarheid-oprichter Willem Engel zou komen.</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 7 oktober). Geachte redactie. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Eind september leidde een oproep van Willem Engel van de actiegroep Viruswaarheid, voorheen Viruswaanin, tot telefonische scheldpartijen en doodsbedreigingen aan het personeel van een woonzorgcentrum in Goirle.</p>		<p>In zijn blinde woede sloeg hij met zijn blote handen door het glas van de deur.</p>	<p>Een paar dagen geleden werd Engel zelf door een verwarde man voor zijn deur opgewacht en agressief benaderd: 'Ik wist mijzelf ternauwernood in veiligheid te brengen.</p>	<p>Eind september leidde een oproep van Willem Engel van de actiegroep Viruswaarheid, voorheen Viruswaanin, tot telefonische scheldpartijen en doodsbedreigingen aan het personeel van een woonzorgcentrum in Goirle.</p> <p>Ik ben neergezet als een sekteleider, een terrorist, een gevaarlijke manipulator en een haatzaaiër. Het zou mij niet verbazen als de door de media verspreide en haat mensen in verwarring brengt.</p> <p>Nee, Willem, dat is het niet.</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 13 september). BN'ers krabbelen</p>	<p>In een Facebookbericht op 10 september van Willem Engel, voorman van</p>	Famke Louise	Intussen krabbelen steeds	Een emotionele mevrouw begon	Het bericht begint met de woorden 'even een doe-

<p>terug van steun aan #-campagne Willem Engel. https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>actiegroep Viruswaarheid (voorheen Viruswaanzin, red.) hekelde hij het feit dat woonzorgcentrum Guldenakker sloot wegens coronabesmettingen.</p>		<p>meer BN'ers terug die de afgelopen dagen fans hadden opgeroepen zich inzake coronamaatregelen kritisch op te stellen, onder de slogan #ikdoenietmeermee</p>	<p>direct te schelden en zei dat ze hoopte dat ik ook corona zou krijgen en een pijnlijke, langzame en eenzame dood zou sterven</p>	<p>opdracht tussendoor' en vermeldt dan het nummer van het zorgcentrum. Het resultaat was 'tien tot twaalf telefoontjes vol scheldkannonades naar onze receptionisten', zegt de woordvoerder van Thebe, moederbedrijf van het woonzorgcentrum</p> <p>Het ging zo'n acht dagen door en heeft een enorme impact op de receptiemedewerkers gehad.</p> <p>Ook deze campagne kwam tot stand onder invloed van coronascepticus Willem Engel.</p>
<p>De Volkskrant. (2020, 1 oktober). Extra maatregelen? Of liever ons eerst beter in acht nemen? https://advance-lexis-com.proxy.library.uu.nl/</p>	<p>Anders doe je precies wat al die types van #ikdoenietmeermee en Viruswaanzin ons verwijten: de gegevens bewust bijsturen, om toch vooral maar te zorgen dat iedereen bij de les blijft.'</p>		<p>Het virus is ongrijpbaar: deze maand alleen al wist het binnen te sluipen in meer dan honderd verpleeghuizen en verzorgingscentra, als een dief in de nacht.</p>		<p>Er zijn ook lichtpuntjes: zo zijn er inmiddels behandelingen die enigszins helpen, en zijn allerlei maatregelen nog gewoon van kracht, van thuisblijven bij klachten tot niezen in de elleboog.</p> <p>'Het aantal mensen dat het virus naar schatting heeft, is</p>

					zoals in maart. En het is rapide aan het stijgen', zegt hoogleraar epidemiologie Frits Rosendaal (LUMC), afgelopen lente een van de eersten die alarm sloeg over de klimmende ziektecurve in ons land.
--	--	--	--	--	--

Bijlage 2. Reasoning devices

Frame	Probleemdefinitie	Oorzaak	Toewijzen verantwoordelijkheid	Mogelijke oplossingen	Moreel oordeel
<i>Viruswaarheid oorzaak wanorde</i>	Actiegroep Viruswaarheid roept meermaals op voor demonstraties en verzet, die vaak uitlopen op wanorde met arrestaties.	Viruswaarheid is de groep die zich verzet tegen de coronaregels en tegen alles is wat te maken heeft met het inperken door corona. Hierbij gaan hun demonstraties vaak gepaard met geweld mede door hooligans die geen aanhangers van de groep zijn.	Vaak benoemd dat de actiegroep Viruswaarheid oproept om te demonstreren of achter het protest zit.	Gemeentes verbieden sporadisch niet te demonstreren of geven geen vergunningen uit. Politie probeert orde te handhaven en verricht arrestaties.	Organisatie zelf niet in staat om voor een ordelijk verloop te zorgen.
<i>Deskundigen superieur aan Viruswaarheid</i>	Deskundigen worden ingezet tegenover de standpunten van Viruswaarheid. Op die manier worden de standpunten van Viruswaarheid ondermijnd en komen ze over als een weerspiegeling van onwaarheden.	Critici benoemen de bevindingen van Viruswaarheid een 'gevaarlijke pseudowetenschap' . Deskundigen worden gezien als de objectieve waarheid omdat deze wetenschappelijk is onderbouwd.	Viruswaarheid houdt zich niet aan de methodologisch-wetenschappelijke spelregels en de deskundigen hebben 'objectieve' en wetenschappelijk onderbouwde kennis.		“Er is wel hersenactiviteit, echter niet gestructureerd, maar totaal losgezongen van de realiteit . Met andere woorden: andersdenkenden noemden wij vroeger, in onze hippe jaren, compleet wappie. ”

<i>Creëren van angst</i>	Viruswaarheid is een terreurgroep die aan agressieve sabotage van het coronabeleid doet. De demonstraties zijn een gevaar voor de volksgezondheid en roepen op tot geweld.	Viruswaarheid zorgt voor wanorde en verspreidt onwaarheden.	Viruswaarheid roept op tot protesteren, waarbij de protesten vaak uitmonden in agressie.		Viruswaarheid verspreidt niet onderbouwde feiten en zorgt voor agressieve protesten. Daar moeten we voor vrezen.
---------------------------------	--	---	--	--	--

VERKLARING KENNISNEMING REGELS M.B.T. PLAGIAAT

Fraude en plagiaat

Wetenschappelijke integriteit vormt de basis van het academisch bedrijf. De Universiteit Utrecht vat iedere vorm van wetenschappelijke misleiding daarom op als een zeer ernstig vergrijp. De Universiteit Utrecht verwacht dat elke student de normen en waarden inzake wetenschappelijke integriteit kent en in acht neemt.

De belangrijkste vormen van misleiding die deze integriteit aantasten zijn fraude en plagiaat. Plagiaat is het overnemen van andermans werk zonder behoorlijke verwijzing en is een vorm van fraude. Hieronder volgt nadere uitleg wat er onder fraude en plagiaat wordt verstaan en een aantal concrete voorbeelden daarvan. Let wel: dit is geen uitputtende lijst!

Bij constatering van fraude of plagiaat kan de examencommissie van de opleiding sancties opleggen. De sterkste sanctie die de examencommissie kan opleggen is het indienen van een verzoek aan het College van Bestuur om een student van de opleiding te laten verwijderen.

Plagiaat

Plagiaat is het overnemen van stukken, gedachten, redeneringen van anderen en deze laten doorgaan voor eigen werk. Je moet altijd nauwkeurig aangeven aan wie ideeën en inzichten zijn ontleend, en voortdurend bedacht zijn op het verschil tussen citeren, parafraseren en plagiëren. Niet alleen bij het gebruik van gedrukte bronnen, maar zeker ook bij het gebruik van informatie die van het internet wordt gehaald, dien je zorgvuldig te werk te gaan bij het vermelden van de informatiebronnen.

De volgende zaken worden in elk geval als plagiaat aangemerkt:

- x het knippen en plakken van tekst van digitale bronnen zoals encyclopedieën of digitale tijdschriften zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- x het knippen en plakken van teksten van het internet zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- x het overnemen van gedrukt materiaal zoals boeken, tijdschriften of encyclopedieën zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- x het opnemen van een vertaling van bovengenoemde teksten zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- x het parafraseren van bovengenoemde teksten zonder (deugdelijke) verwijzing: parafrasen moeten als zodanig gemarkeerd zijn (door de tekst uitdrukkelijk te verbinden met de oorspronkelijke auteur in tekst of noot), zodat niet de indruk wordt gewekt dat het gaat om eigen gedachtengoed van de student;
- x het overnemen van beeld-, geluids- of testmateriaal van anderen zonder verwijzing en zodoende laten doorgaan voor eigen werk;
- x het zonder bronvermelding opnieuw inleveren van eerder door de student gemaakt eigen werk en dit laten doorgaan voor in het kader van de cursus vervaardigd oorspronkelijk werk, tenzij dit in de cursus of door de docent uitdrukkelijk is toegestaan;
- x het overnemen van werk van andere studenten en dit laten doorgaan voor eigen werk. Indien dit gebeurt met toestemming van de andere student is de laatste medeplichtig aan plagiaat;
- x ook wanneer in een gezamenlijk werkstuk door een van de auteurs plagiaat wordt gepleegd, zijn de andere auteurs medeplichtig aan plagiaat, indien zij hadden kunnen of moeten weten dat de ander plagiaat pleegde;
- x het indienen van werkstukken die verworven zijn van een commerciële instelling (zoals een internetsite met uittreksels of papers) of die al dan niet tegen betaling door iemand anders zijn geschreven.

De plagiaatregels gelden ook voor concepten van papers of (hoofdstukken van) scripties die voor feedback aan een docent worden toegezonden, voorzover de mogelijkheid voor het insturen van concepten en het krijgen van feedback in de cursushandleiding of scriptieregeling is vermeld.

In de Onderwijs- en Examenregeling (artikel 5.15) is vastgelegd wat de formele gang van zaken is als er een vermoeden van fraude/plagiaat is, en welke sancties er opgelegd kunnen worden.

Onwetendheid is geen excuus. Je bent verantwoordelijk voor je eigen gedrag. De Universiteit

Utrecht gaat ervan uit dat je weet wat fraude en plagiaat zijn. Van haar kant zorgt de Universiteit Utrecht ervoor dat je zo vroeg mogelijk in je opleiding de principes van wetenschapsbeoefening bijgebracht krijgt en op de hoogte wordt gebracht van wat de instelling als fraude en plagiaat beschouwt, zodat je weet aan welke normen je je moeten houden.

Hierbij verklaar ik bovenstaande tekst gelezen en begrepen te hebben.

Naam: Elsemieke Langenhuijsen

Studentnummer: 6205224

Datum en handtekening: 16-06-2021

Dit formulier lever je bij je begeleider in als je start met je bacheloreindwerkstuk of je master scriptie.

Het niet indienen of ondertekenen van het formulier betekent overigens niet dat er geen sancties kunnen worden genomen als blijkt dat er sprake is van plagiaat in het werkstuk.